

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.

Naročnina:
za celo leto Din 30.—
za pol leta „ 15.—
za inozemstvo
za celo leto Din 50.—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Nefrankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetški list

Glasilo „Slovenske Kmetške Stranke“.

Vsakdo vživa
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in teži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Za bolnišnice in ceste v Sloveniji.

Dva govora poslanca tov. Pucelja. — Kako so klerikalci govorili v opoziciji in kako delajo danes. Zanimarjena Slovenija. — Mačehovski proračuni. — Kam gredo doklade? — Kje je obljubljenih 20 milijonov?

Pretekli teden so v parlamentu nadaljevali razpravo o državnem proračunu. Pri razpravi o proračunu za javna dela in o proračunu za zdravstvo se je oglasil tudi posl. tov. Pucelj, čegar oba govora objavljamo po stenografičnem zapisniku, z vsemi opazkami in medklji vred — slovenska javnost pa naj sodi!

Prvi govor — o cestah v Sloveniji — slove:

»Visoka zbornica! Predno bi začel s svojim govorom, bi želel ugotoviti eno stvar, namreč to, ali odgovarja za predloženi proračun ministrstva javnih del g. minister inžener Sernec, ali ne odgovarja. Na moje prejšnje medklje in opazke in na opazke tovariša Pavla Radiča, da nekaj ni v tem proračunu, je izvolil reči g. minister Sernec, da ni on sestavljal tega budgeta. Ali po parlamentarnem običaju, gospodje, stoji, da odgovarja za proračun tisti minister, ki ga brani in ki ga v skupščini priporoča in zagovarja!«

Franč Kremžar: »Mi imamo pogum, da ga branimo, Vi pa te korajže nimate!«

Ivan Pucelj: »Iz opazke g. poslanca sledi, da je mišljenje te naše skupščine tako, da se popolnoma krije z mojim mnenjem. Iz tega sledi, da je bil g. minister javnih del v zmoti, ko je hotel igrati vlogo Pilata in odvreči od sebe odgovornost in si umiti roke. Toda politični običaj, g. minister, je ta, da ste za vse odgovorni.«

Fran Smodej: »Vi hočete oprati svoje roke, ker ste Vi za vse odgovorni!«

Ivan Pucelj: »Pred nekaj dnevi je g. poslanec Gavrilovič, »vormals Herr Fischer«, rekel, da bi bil moral jaz, če bi hotel odvreči od sebe odgovornost za sestavo proračuna ministrstva za kmetijstvo, podati ostavko. Torej bi moral tudi g. minister javnih del, če hoče oprati svoje roke in igrati vlogo Pilata, podati ostavko.«

Josip Škoberne: »Pucelj bi zopet rad postal minister!«

Ivan Pucelj: »To še ne sledi iz tega, prijatelj Škoberne. Če bi Pucelj bil rad minister, bi vodil tako politiko, da bi bil stalno minister. Po svojih kvalifikacijah bi on to dosegel, kar pa Ti, dragi Škoberne, ne boš nikoli!«

Kdo je odgovoren za proračun?

Pucelj: »Torej Vi, gospod minister odgovarjate za proračun in to ne samo za proračun Vašega resorja, ampak za celokupen proračun. S to svojo usodo se morate pač sprijazniti, sprijazniti se morate Vi in ostali Vaši kolegi iz Jugoslovanskega kluba. Če se sprijaznite s tem, potem bom jaz doživel vesel dogodek. Doživel bom, da bo konec te demagogije, ki so jo uganjali Vaši pristaši doma v Sloveniji, kakor tudi vsi tisti poslanci, ki so postali ministri in oni, ki so ostali v poslanskih klopih v naši visoki zbornici. Dokaz temu so stenografski zapisniki, ki jih imam pred seboj.«

Kaj so govorili klerikalci v opoziciji?

»V prijetnem položaju sem, da imam pred seboj odprto knjigo, stenografični zapisnik Vašega govora, ki ste ga govorili lansko leto o priliki dvanajstin in o priliki proračuna ministrstva za javna dela. Takrat ste bili v svoji sodbi, g. minister, jako strogi in v svojih zahtevah prav nič skromni. Iz te knjige je razvidno, kaj ste takrat vse zahtevali. Glavne zahteve ste stavili na Hrvaško seljaško stranko oziroma na Hrvaški seljaški klub, kateremu imam čast pripadati. Če sem se jaz lani pošteno trudil, da izbijem za našo Slovenijo, ki je po Vaših lanskkih besedah jako zastopljena, so me Vaši kolegi zasmehovali in pripovedovali, kako služim belgrajskemu centralizmu »za nekaj drobtin« in da se ne izplača prodajati se belgrajskemu centralizmu za take drobtinice. Gospodje, morete si misliti moje veselje, ko sem videl, da so gospodje iz Jugoslovanskega kluba šli v vlado, da so šli na tisto mesto, kjer sem jaz pobiral same drobtinice. Bil sem prepričan, da je sedaj konec pobiranja drobtin, da pridejo sedaj v Slovenijo pogache, potice in kolači, da bo vsega dovolj, vsega v izobilju, da ne bo belgrajski centralizem več izžemal Slovenije. Vse to, gospodje, sem pričakoval. Posebno sem pa bil pozoren na proračun ministrstva za javna dela. Zakaj sem bil na to ministrstvo posebno pozoren? Zato, ker se po mojem mnenju in po lanskoletnem mnenju sedanjega go-

spoda ministra javnih del ravno v tem resoru godijo Slovencem največje krivice. Gospod minister Sernec je rekel lansko leto govoreč o dvanajstinah sledeče:

»Eno najvažnejše gospodarsko vprašanje, ki je popolnoma izpadlo iz teh dvanajstin, je vprašanje ureditve cest v Sloveniji. V zadnjem zasedanju sem v tem oziru stavil na gospoda ministra za javna dela interpelacijo, a nisem dobil nanjo nobenega odgovora.«

Ko je gospod minister lansko leto tako »jamrov«, kar je bilo tudi res in kar velja še danes, je gospod poslanec Franc Smodej zaklical, da se Slovenija izmzgava, kakor se ni še nikoli. To je fakt, ki stoji. Gospod minister Sernec je navedel tudi številke, s katerimi je dokazoval svoje trditve. Ko je gosp. ing. Sernec lansko leto razvijal ob priliki dvanajstin svoje mišljenje, ki je še danes opravičeno, je nadalje govoril tako-le: »Ne bom rekel preveč, če trdim, da Slovenci delovanja ministrstva za javna dela pravzaprav ne vidimo in ne čutimo. Ne le relativno napram srbskim pokrajinam smo zastopavljeni, temveč absolutno nismo glede javnih zgradb od dneva ujedinjenja do danes niti za korak napredovali, obratno še to, kar smo imeli in kar smo si s trudom in znojem sami ustvarili tekom desetletnega delovanja našega autonomnega kranjskega deželnega zastopa, vse to nam danes propada, a ne po naši krivdi. Krive tega so centralne oblasti v Beogradu. (Klici na levi: Tako je!) Naš slovenski narod občuti to tem hujše, ker sledi dobi procvita javnih del, naj omenim mostove, ceste, kapnice, vodovode, regulacije, električne naprave itd., ki smo si jih v dobi procvita zgradili z lastnimi sredstvi in z lastno pridnostjo, in to vrhu vsega še v neprestanem boju z nemško nadvlado na Dunaju, s presledkom vojske neposredno sedanja doba propadanja naših javnih zgradb.«

Klerikalna demagogija.

Pucelj: »Vidite, gospodje, ker je gospod minister javnih del lansko leto podal to svoje mišljenje, sem pričakoval, da se bo letošnji proračun zboljšal, pričakoval sem to zlasti radi tega, ker so gospodje — ne rečem da ravno ti, ki sedijo tukaj, ampak še veliko bolj njihovi pri-

jatelji v Sloveniji, skrivnostno šepetali, da so šli v vlado zato, da se končno krivice, ki se godijo Sloveniji, popravijo. Na nekem sestanku se je govorilo, da je že zagotovljeno, da se bo z amandmanom dalo za slovenske ceste 20 milijonov dinarjev in sicer 16 milijonov na račun dolga, ki ga dolguje ministrstvo javnih del iz prejšnjih let, 4 milijone pa kot priboljšek za letos in to posebno z ozirom na vsled lanske povodnji močno razdejane naše ceste. Nekdo je omenil, da gredo iz vlade, če ne bodo dobili teh milijonov, in sam g. dr. Korošec je rekel svojim poslancem: »Fantje, nič ne pokajte kufrov, kajti če tega ne bomo dobili, gremo iz vlade.« Prepričan sem bil, da je teh 20 milijonov Sloveniji zagotovljenih in da jih gotovo dobimo. To bi tudi ne bila nobena milost, kakor to gospod minister sam pravi, nego je to samo naša pravica. To bi bilo samo to, kar nam po pravici pripada, kar nam je država po zakonu dolžna dati in kar smo mi s svojimi dokladami sami plačali. Tudi danes je gospod minister v svojem ekspozeju — vsa čast mu — priznal, da smo po mnenju delegacije finančnega ministrstva v Ljubljani plačali okrog 110 milijonov dinarjev. Če bi se ta vsota izplačala, bi torej, kakor sem rekel, ne bila nobena milost, na drugi strani pa tudi nobena zasluga sedanjih 20 poslancev Jugoslovanskega kluba. Ni hče ne more tajiti, da bi današnja vlada ne obstojala, da bi se naša debata ustavila, če bi ti gospodje pokazali svojo moč, kajti oni imajo danes vladino usodo v svojih rokah. Če jim je res do tega, da Slovenija dobi 20 milijonov dinarjev za svoje ceste, naj gospod minister javnih del stavi to zahtevo in prepričan sem, da bo jutri do 8. ure zjutraj teh 20 milijonov ne samo obljubljenih z besedami, nego da bodo tudi v budžetu zasigurani in da se bodo v resnici izplačali.«

Mehkužna vlada.

Pucelj: »Gospod minister sam kakor tudi njegovi tovariši to čutijo in mi v svojem srcu dajo prav, toda žalibog vladina moč človeka malo pomehkuži.«

Josip Škoberne: »Tebe je že!«

Pucelj: »Mene je lahko, ker sem bil dolgo v vladi in lahko iz izkušnje tako govorim. Vladina moč člo-

veka malo pomehkuži, da v svojih zahtevah ni tako odločen, ko je bil v opoziciji, nego rad popušča, da se ne loči od tega mesta, na katerem se je te tako toplo ogrel. Če bo pa s tem zadovoljen gospod Smodej, ki se je ravno sedaj prav zadovoljno prismehtal v dvorano, kar jaz le pozdravljam, ker bo sedaj postalo nekoliko bolj živahno, da so se razmere spremenile im Handumdrehen, je pa drugo vprašanje.

Franjo Smodej: »Pa znate tudi nemško!«

Pucelj: »Navadil sem se v Celovcu, kakor Vi, gospod Smodej. Gospod minister je v svojem slovenskem srcu sam občutil, da nekaj ni prav, in je zato rekel: »Letos bomo dali štiri milijone, torej eno četrtino.«

Janez Brodar: »Boljše štiri milijone, kakor pa narediti dolg, kot ste to delali vi!«

Pucelj: »To so take drobtine, kakor sem jih prinašal jaz, ko sem prevzel poljedelsko ministrstvo. Vi bi morali biti hvaležni Pucelju, da vam je dal dober vzgled in bi morali reči: gremo po tisti trnjevi poti, po kateri je hodil on. Tako bi bilo treba reči in če bi bili vi, gospodje, tako lojalni in bi to priznali, bi jaz niti ne čutil potrebe, da danes govorim. Če nas gospod minister tolaži, da bo s to »rato« začel plačevati dolg Slovenije, se je postavil na hudomušno stališče. Ali morda misli gospod minister, če pravi, da bode v štirih letih izplačal ta dolg, da bo ostal 4 leta minister za javna dela.«

Franjo Smodej: »Mi bi bili že davno izplačali vseh 16 milijonov, če bi bili na vašem mestu.«

Pucelj: »To ni odgovor na moje vprašanje, ali je vendar nekaj odgovor in sicer odgovor iz zadrege.«

Državne in avtonomne ceste.

Pucelj: »V Sloveniji imamo 669 kilometrov državnih cest — kaj ne, gospod minister, da je številka točna — ter nekaj malega nad 4.500 kilometrov okrajnih in deželnih cest, takozvanih avtonomnih cest.«

Franjo Smodej proti ministru javnih del: »Ali je to tudi iz Tvojega odgovora dobil?«

Pucelj: »Ne, gospod Smodej, to vem sam. Res sem od vas veliko profitiral, ali tisto, s čemur vas nadkrilujem, sigurno ni zraslo na vašem zeljniku, 4.500 km okrajnih in deželnih cest znači veliko premoč nad državnimi cestami, in vse te naše avtonomne ceste so, odkar smo ujedinjeni, popolnoma zapuščene in osirotele. Velika krivda za to leži na nas vseh. Če smo resni, moramo to priznati in se potrkati na prsa.«

Franjo Smodej: »Mi ne!«

Pucelj: »Vi bi morali to storiti prvi, ker ste izročili vse deželno premoženje centralni vladi. Mi pa smo krivi in nosimo solidarno z vami odgovornost v toliko, v kolikor smo vse to tolerirali. Gospod Smodej, tudi Vaš tenorček tega ne spravi s sveta.«

Franjo Smodej: »Mi nismo centralisti! Vi ste centralisti, v kolikor pa še niste, pa vas bo v par dneh napravila vlada.«

Slaba uprava. — Kdo je zapravil deželno premoženje?

Pucelj: »Velika napaka je tudi v tem, da ministrstvo javnih del ves čas od prevrata pa do zadnjih dni ni bilo upravljano niti od enega slovenskega niti od hrvaškega ministra.«

Franjo Smodej: »Vi ste prinesli doli centralizem!«

Pucelj: »Gospod Smodej, to ni res. Vi govorite nekaj, česar ne veste, ali pa vedoma govorite nekaj, kar ni res. Niti jaz, niti kdo drugi od moje stranke ni bil v privremenem narodnem predstavništvu. Vse, kar se je prineslo v Belgrad, se je prineslo pred nami!«

Franjo Smodej: »Mi smo vse izročili Narodni vladi v Ljubljani, vi ste pa z glasovanjem za ustavo vse to izročili belgrajskemu centralizmu!«

Pucelj: »To ni res, gosp. Smodej, da ne rečem bolj grobe besede! Izrekel pa jo bom, če boste vi pri svojih trditvah vztrajali.«

Franjo Smodej: »Zgodovinska resnica je, da ste z glasovanjem za ustavo Slovenijo izročili belgrajskemu centralizmu, a mi smo vse izročili Narodni vladi. Tega ne more nihče spremeniti.«

Pucelj: »Gospod Smodej, komu ste vi izročili prejšnje deželno premoženje, vedo vsi, ki so z vami sodelovali. Naš gospod predsednik ima zavezana usta. Ko bi jih ne imel, bi vam on povedal, da ste vi prinesli vse v Belgrad!«

Franjo Smodej: »To ste prinesli Vi skupno z Žerjavom. Vi ste bili podpredsednik njegove stranke. Vi ste bili v dveh, treh strankah, a sedaj ste v četrti.«

Pucelj: »Gospod Smodej, poprej sem rekel, da vse to, kar govorite, ni res, sedaj vam pa povem, da je to laž! (Ugovori poslancev Jugoslovanskega kluba.) Jaz sem bil podpredsednik demokratske stranke v drugi polovici leta 1919.«

Franjo Smodej: »Kje ste pa bili poprej?«

Pucelj: »Na fronti! Nisem bil ne »Feldkurat«, niti nisem bil oproščen. Bil sem štiri leta na fronti, vi ste pa medtem uganjali politiko, in zato imamo od vaše politike danes tudi tako stanje v Sloveniji, in to stanje vi blagoslovljate. Ne vem ali je to dobro in potrebno, toda po tretjem blagoslovu bo že moralo biti dobro. O tem sem prepričan.«

Čudno gospodarstvo.

Pucelj: »Gospodje, ugotovil sem, da vseh 7 let ni bil niti en Hrvat, niti en Slovenec v resoru ministrstva javnih del in kar je še veliko hujše, je to, da je ljubljanska gradbena direkcija živela v strahovito čudnem razmerju z ministrstvom javnih del. Leta 1924 ali 1925, ko sem pregledoval ceste, razdejane od povodnji v Selški in Poljanski dolini, sem ugotovil, da še nikdar ni bil noben načelnik tega ministrstva v Ljubljani, da še nikoli noben minister ni obiskal ljubljanske gradbene direkcije, da posamezni oddelki niso direktno občevali drug z drugim, nego da je cela ljubljanska direkcija občevala s svojo cen-

tralo samo preko računovodstva. Ljubljanska direkcija se ni smatrala za drugo inštanco med okrajnimi cestnimi odbori in ministrstvom javnih del, nego se je smatrala za to, kar je bila v starih časih. Ta gradbena direkcija je nastala iz bivšega gradbenega oddelka avtonomnega deželnega odbora, in pričakovali smo ter živeli v tej veri, da se ta avtonomija zopet povrne.

Franjo Smodej: Vi ste jo pokopali s svojim glasovanjem za Ustavo.«

Pucelj: »Gospod Smodej, Vi ste kakor tista baba, ki je vedno upila: postrizeno, postrizeno, tako dolgo, da jo je mož vrgel v vodo!«

Franjo Žebot: »Kaj se boš ešofiral! Koliko glasov pa imaš?«

Pucelj: »Žebot, ali si pijan!«

Franjo Žebot: »Za tistih par mesarjev in kramarjev, ki jih imaš za seboj, še Jud nič ne da!« (Prerekanja med poslanci Jugoslovanskega kluba in poslanci Hrvaške seljačke stranke.)

Pucelj: »Ob tisti priliki sem tudi ugotovil, da se niso pravočasno zahtevale vsote, ki so v proračunu predvidene za naše ceste in da so zato dotične vsote zapadle in da se tudi nihče ni pravočasno pobrigal, da bi prišli potrebni krediti v proračun. Jasno je torej, da se potem ministrstvo javnih del ni moglo ozirati na urgence gradbene direkcije v Ljubljani in da so se šele po mojih intervencijah razmere spremenile v toliko, da prihajajo sedaj v Slovenijo načelniki tega ministrstva in da so se pozneje te napake nekoliko popravile. Eden glavnih vzrokov tega je bilo nepoznanje na obeh straneh. Sedanji gospod minister je na tak način že lani opravičeval stanje naših cest, da je nekoliko ublažil svoj govor.«

Krivičen proračun.

Pucelj: »Gospodje, proračun ministrstva za javna dela je zlasti za nas Prečane krivičen. Krivičen je za nas Slovence, kakor tudi za brate Hrvate. Lansko leto so potolažili brate Hrvate s tem, da so vse njihove avtonomne ceste proglasili za državne ceste. Proglasili so jih za državne, dali so jim naslov državnih cest, ali denarja za vzdrževanje pa niso dali. Kaj pomaga naslov, če pa ni sredstev, iz katerih bi se mogle ceste vzdrževati.

Franjo Smodej: »Saj ste bili Vi v vladi!«

Pucelj: »Bil sem v vladi, to je res, pa se mi je do pičice godilo tako, kakor se godi sedaj vam.«

Vladimir Pušenjak: »Vi ste izdelali že dva proračuna!«

Pucelj: »Hvala za poklon, gospod Pušenjak. Iz tega se vidi, da sem vendar še za nekaj. Izdelal sem dva proračuna, a bom še tretjega, vi pa še niste nobenega.«

Franc Kremžar: »Bolje nobenega, kakor pa takega, kakoršnega ste izdelali vi.«

Nobene pridobitve!

Pucelj: »S takozvano radikalsko-slovensko vlado nismo mi Slovenci ničesar pridobili.«

Franjo Žebot: »Pucelj že ne!«

Josip Škoberne: »Pucelj je izgubil.«

Pucelj: »Pucelj ni ničesar iskal in tudi ničesar ne išče. Išče stranaka, išče narod. Lepi pojmi vladajo med vami, gospodje, toda jaz vam tega ne zamerim, ampak vpoštevam, da ste prišli od dobre večerje in da ste se založili z dobrim vinčkom.«

Franjo Smodej: »Nimamo Vaše navade.«

Pucelj: »Nego hujšo! Če bi vi pili vodo, kakor jo pijem jaz, bi bilo tukaj bolj mirno.«

Franc Kremžar: »To ni parlamentarno. Če bi Vas gospod predsednik razumel, bi Vam takoj odvezal besedo.«

Pucelj: »Gospod predsednik, prosim Vas, da napravite red. Čeprav so gospodje mnogo pili, naj mi vendar dajo mir in naj me ne motijo v mojem govoru. Jaz konstatiram... (Velik nemir in burni ugovori v središču.)

Ivan Pucelj: »Gospod Smodej, vi ste poslanec in duhovnik in bi človek pač pričakoval, da se lepo obnašate, ne pa da uganjate licemerstvo. Šram Vas bodi!« (Velikanski nemir in burni ugovori med poslanci Jugoslovanskega kluba.)

Ivan Pucelj: »Jaz konstatiram, da Slovenci...« (Medklici poslanca Škoberneta.)

Ivan Pucelj: »Jaz konstatiram, da Slovenci od slovensko-radikalne vlade, oziroma iz ministrstva javnih del nismo dobili ničesar, da o Hrvatih niti ne govorim. Na te ste popolnoma pozabili.«

Franc Kremžar: »Hrvatje pa prej na nas.«

Pucelj: »Torej je to revanša. Hvala lepa!« (Ponoven nemir in ugovori v središču.)

Predsednik Marko Trifković: »Prekinem sejo!«

Po odmoru.

Ivan Pucelj: »Gospod predsednik, nimam namena se baviti z medklici, toda če gospodje tako kričijo, da hočejo s tem preprečiti mi svobodo govora, potem se pač moram braniti. Poleg prejšnje konstatacije konstatiram še to, da so gospodje Jugoslovanskega kluba pokazali namen s silo preprečiti moj govor, ki jim je torej jako neprijeten.«

Zapuščeni mostovi.

Pucelj: »Poleg cest v Sloveniji, ki so tako zapuščene, so tudi mostovi v silno žalostnem stanju. N. pr. most v Krškem, ki veže Krško z Vidmom in ki torej omogočuje velikemu delu Dolenjske edini izhod na železnico, je v strašno slabem stanju. Isto velja tudi za most pri Podnartu. Mostovi v Poljanski, Selški in Kokrški dolini so popolnoma razdejani. Pričakoval sem od gospoda ministra javnih del, ki mu je ravno ta del naše domovine najbolj poznan, da bo zastavil vse sile, da izposluje in zasigura kredite, ki so potrebni, da se ti mostovi spravijo v tako stanje, kakor bi bilo potrebno. Pričakoval sem od njega to tembolj, ker pripada gospod minister kakor pravi, kmečki stranki, in smo ravno mi kmetje najbolj prizadeti, če nimamo dobrih prometnih sredstev, če nimamo dobrih cest.«

Posebni prispevki za ceste.

Pucelj: »Kar se tiče njegove obljube, da bo poskrbel s posebnim amandmanom za to, da bodo morali za vzdrževanje cest plačevati prispevke tisti, ki cesto bolj izrabljajo kakor drugi, se bojim ene stvari. Bojim se, da bodo zlasti pri nas v Sloveniji, ki je gorata in gozdnata pokrajina, s tem udarjeni lesni trgovci in da bodo morali ravno lesni trgovci plačevati posebno velike pristojbine za vzdrževanje cest. Kakor pa že navadno trgovec neče sam ničesar plačati, ampak prenese vse na druge, tako se je tudi tukaj bati, da lesni trgovci teh pristojbin ne bodo plačali sami, nego jih bodo prevzeli na kmete. Bati se je, da bodo morali kmetje svoj les prodajati toliko cenejše, kolikor bodo morali prispevati za vzdrževanje cest. Bati se je, da se bodo pripeletili slučajji, da bodo morali v celi občini ali v celim okraju prispevati za vzdrževanje cest samo trije ali štirje kmetje, ki imajo gozdove za sekanje. Ta amandman nam bo, če ga gospod minister ne bo stiliziral dovolj previdno ali ga bodo oblasti strogo izvrševale, prinesel namesto neke koristi pravo nesrečo in novo obremenjenje.«

Oprava parlamenta.

Pucelj: »Na koncu svojega govora hočem spregovoriti še nekoliko besed o notranji ureditvi našega novega parlamenta. V naši državi se o tem mnogo govori in vemo, da je prišla v Beograd iz naših krajev posebna deputacija ter prosila, da bi se to delo ne dalo Nemcem na račun reparacij, ampak domačim podjetnikom in da bi visoke vsote, ki so za to potrebne, ne šle v tujino. Splošna želja je, da naša industrija, ki tako slabo stoji, nekaj zasluži. Je pa pri tem, da je treba absolutno varovati ta princip, še nekaj drugega.

Številke, ki jih je v tem oziru navedel kolega iz zemljoradniškega kluba gospod ing. Vujić, so naravnost strašne. Če pomislimo, da bo stala notranja ureditev nove Narodne skupščine 80 do 100 milijonov dinarjev, potem moram reči s svojega in s stališča svojega kluba, da je to vsekako prevelik luksuz. Vedno se govori in trdi, kako je naša država bogata in sijajno obdarjena s prirodnimi zakladi. Toda to je tisto, kar je treba enkrat za vselej izpodbiti. Treba je povedati, da imamo sicer od prirode vse pogoje, da bomo nekoč bogata država, da smo pa danes izčrpani vsled dolgotrajnih vojsk, da danes tega bogastva nimamo in da je to treba upoštevati tudi pri notranji ureditvi take javne hiše, kakor je Narodna skupščina. Najboljše bi bilo, da prenesemo vse te klopi, na katerih tukaj sedimo, v novo zgradbo in jo z njimi opremimo. Čim siromašnejše bo opremljena, tembolj bomo mi narodni očetje manifestirali za varčevanje in dokazali, da nam varčnost ni samo prazna fraza, da nam ni samo na jeziku, ampak da jo hočemo najprej sami na sebi izvrševati.

Lahko bi še več govoril o tem ministru, pa vem, da je vse bob ob

steno. Glasoval pa bom proti proračunu ministrstva za javna dela zato, ker je za Slovenijo sestavljen ravno tako žalostno, kakor so bili vsi proračuni prejšnjih sedem let. (Odobranje in ploskanje na levice.)

Drugi govor poslanca tov. Pucija.

V svojem drugem govoru je obravnaval posl. tov. Pucelj poglavje o skrbi za ljudsko zdravje v Sloveniji.

Najvažnejše odstavke njegovega govora priobčujemo po stenografičnem zapisniku. Poslanec Pucelj je govoril:

»Gospodje poslanci! Jaz sem dobil danes že drugič besedo. Besedo sem dobil drugič zato, ker pri prvi podelitvi ni bilo na razpolago slovenskih stenografov. Slovenskih stenografov pa ni bilo na razpolago zato, ker je minulo že skoro dva meseca, odkar je lepa slovenska beseda v tej zbornici popolnoma zamrla.

Da danes govorim v slovenskem jeziku, imam več vzrokov. Prvi vzrok je ta, da že dolgo časa niste slišali v tej hiši naše lepe slovenske besede. Na drugi strani pa imamo specijelno pri razpravi proračuna ministrstva za narodno zdravje predmet, o katerem nam pišejo naši strokovnjaki, naši najboljši zdravniki, in to v našem lepem materinem jeziku.«

Predavanje, a ne kritika.

»Včeraj smo slišali ekspozice g. ministra za narodno zdravje in takoj za ekspozicijo, ki je bil jako lep, stvaren in dober, je prišel na govornico zastopnik vladne večine, kar je mene najbolj razveselilo, zdravnik in to izvrsten zdravnik, ki je, v kolikor morem jaz kot navadni lajik to presoditi, spočetka jako krasno govoril, kar me je, kakor rečeno, jako razveselilo, ker sem mislil, da bo strokovnjak podal svojo sodbo, svoje mišljenje in kritiko o proračunu narodnega zdravja in da se bomo iz te kritike nekaj naučili. Toda čim dalje je govoril, sem jaz kot lajik uvidel, da so to sicer jako lepe besede, da pa je to čisto navadno predavanje, ki bi bilo morda dobro na kakem ljudskem vseučilišču, ki jih imamo danes jako mnogo, in da bi tamkaj to predavanje ugajalo in rodilo mogoče tudi lepe sadove. Bila pa to ni kritika, kakoršno mi potrebujemo, kajti ministristvo narodnega zdravja ni znanstveni zavod, ni naučna institucija, nego je resor naše vlade, politična zadeva, politično vprašanje, in človek bi tukaj pričakoval politično in pametno kritiko. Tega pa iz ust našega strokovnjaka nismo dobili. Meni je žal, da nisem strokovnjak, da tega vprašanja ne morem politično pretresti, kakor bi ga rad. Povedati pa moram svoje politično mnenje in svoje čustvovanje. V ostalem sem navezan, kakor sem rekel, na mišljenje naših slovenskih strokovnjakov, ki so tudi od strani gospoda ministra za narodno zdravje priznani kot jako dobri strokovnjaki na zdravstvenem polju.«

Tudi tu slaba uprava.

»Ministrstvo narodnega zdravja ne vrši svoje funkcije, ne vrši svoje naloge tako, kakor bi pričakovali mi poslanci iz opozicije. Da je temu res tako, se sklicujem na mišljenje, ki ga je izrekel lansko leto član sedanje vladne večine; drugo mišljenje pa je mišljenje srbskega zdravnika g. dr. Joksimovića, ki ga je podal v svojem poročilu na gospoda ministra za narodno zdravje.«

Klerikalni zdravnik - strokovnjak.

»Gospod poslanec Štrein je bil lansko leto zdravniški strokovnjak Jugoslovanskega kluba in je začel svoj govor v razpravi o proračunu ministrstva za narodno zdravje s sledečimi besedami:

»Gospodje poslanci! Zdravje igra v človeškem življenju nesporno odločilno vlogo. Od njega zavisi razmerje posameznika do države in so državljani. Družina, kjer so vsi člani zdravi, je srečna, srečna je pa tudi vas, kjer je dosti zdravih družin.

Čimbolj krepki in zdravi so državljani, tem manj se jim je treba bati sovražnikov, tem bolj lahko napredujejo na vseh poljih.

Zato je pa potrebno, da se država, da se vlada, ki upravlja državo, zaveda velikanske važnosti narodnega zdravja in je neobhodno potrebno, da posveča temu vprašanju največjo skrb in pozornost. Potrebno je, da se vlada zaveda, da skrbeti za zdravje ni samo stvar posameznikov, temveč je to v prvi vrsti skrb vlade, če hoče resno in pošteno vršiti svojo nalogo. Njegovi kolegi so to odobraval, kakor kažejo medklici: Tako je, res je itd. Nadalje je govoril možakar sledeče:

»Toda če gledamo in študiramo ta proračun ministrstva za narodno zdravje za leto 1926/27, ne moremo trditi, da bi ta vlada, ki nam je ta proračun predložila, baš najbolj skrbela za narodno zdravje. Če primerjamo že samo proračun ministrstva vojne in mornarice s proračunom ministrstva za narodno zdravje, vidimo, da tu ni nobenega pravega razmerja. Za vojsko je v proračunu predlaganih 2.644.000.000 dinarjev, za narodno zdravje pa samo 317.000.000 dinarjev. — Tu je gospod poslanec Brodar zaklical: »Žalostno!« — Nadalje pravi gospod Štrein sledeče: »Tudi stroški za splošno upravo so proti proračunu za narodno zdravje previsoki. Če primerjamo to v procentih, vidimo, da je za vojsko določeno skoro 19%, za narodno zdravje pa niti 2½%.« Tu je zopet zaklical gospod poslanec Brodar: »Žalostno!«, gospod poslanec Smodej pa: »Premalo!« In tako gre ta stvar naprej. Gospod poslanec Štrein se je skliceval v svojem govoru tudi na ustavo in je prešel, kakor je to običaj v naši hiši, od enega napada na drugega. V svojem nadaljnjem govoru je rekel sledeče: »Pričakovali smo, da bo sedaj, ko sodeluje v vladi Hrvatska seljačka stranka, ki je vedno toliko govorila o »mirotvorstvu i čovečanstvu«, da bo ta stranka zastavila ves svoj vpliv za to, da se ustanove, ki služijo seljaku, siromaku,

bolnice, hiralnice in vse, kar spada pod zdravstvo, da se to podpre, zboljša in olajša in da pristop in ugodnosti do teh ustanov omogoči čim širšim slojem ljudstva.«

Potem pa pravi mož dalje: »V proračunu narodnega zdravja, kakor je sestavljen sedaj in v primeri z drugimi ministrstvi, pa moramo ugotoviti, da ta stranka svojega vpliva v vladi ni zastavila, ali da ga sploh nima, ali pa, kar je tudi mogoče, da sploh nima smisla za siromaka, za seljaka in da je bilo vse govorjenje o ljubezni do seljaka, o »čovečanstvu« samo demagoškega značaja brez smisla in brez vrednosti za pravo in resno delo za narod.«

Kako je sedaj?

Vidite, gospodje poslanci, lansko leto je znašal, kakor sem vam tukaj prečital, proračun ministrstva za narodno zdravje 317.000.000 Din in vendar je član sedanje vladne večine tako o njem govoril. Letos pa je prvotno predloženi proračun tega ministrstva bil manjši in je znašal samo 303.000.000 Din. Potem se je pa v finančnem odboru na tem proračunu črtalo in črtalo in se je ves proračun oklestil tako, da znaša danes celokupno število samo še 271.000.000 Din. Če je lansko leto ta proračun zaslužil tako ostro kritiko, moram samo obžalovati, da od 20 članov Jugoslovanskega kluba ni navzoč niti eden, ki bi me poslušal in bi mi odgovoril, v koliko so se razmere pri tem ministristvu tekom enega leta zboljšale in v koliko se je naše zdravstveno stanje popravilo, da je sedanji proračun tako dober, da morejo gospodje zanj glasovati. Iz klopi Jugoslovanskega kluba, ki ima vendar tri člane v vladi, pa se ne prijavi nikdo, ki bi odprl usta in rekel, da je ta proračun dober in da je treba zanj glasovati. Gospodje lepo molče in pridejo samo v kritičnem momentu v zbornico, da izrečejo svoj »za«, potem pa zopet izginejo. Igrajo vlogo Pilata, ki si je umil roke in rekel: To se mene ne tiče. Jaz sem Rimljan, naj to uredi Jeruzalemec iz Palestine. Ta pasus iz govora g. poslanca Štreina, ki sem vam ga tukaj prečital, je jako interesanten.

Kaj pravi zdravniška zbornica?

Drugo mišljenje o sedanjem ministristvu za narodno zdravje je podal sicer nekoliko žaljivo, a jako interesantno na glavni skupščini zdravniške zbornice za Slovenijo dne 9. januarja t. l. v Ljubljani eden najagilnejših članov zbornice, ki bo v kratkem praznoval petdesetletnico svoje zdravniške prakse, ki ga priznava tudi gospod načelnik v zdravstvenem ministristvu dr. Štampar in ki ga boste priznali tudi vi, gospodje poslanci, kot jako zaslužnega moža za naše narodno zdravje, to je gospod dr. V. Gregorič. Ta za naše narodno zdravje tako zaslužni zdravnik je podal na Glavni skupščini sledeče poročilo:

»Trnjevo pot pa je imel odbor pri občevarju z ministristvom za narodno zdravje. Politične oblasti v Slo-

veniji so šle vseskozi zbornici na roke in s tem v veliki meri pripomoglo, da je doma zbornica brezhibno funkcionirala. Bodi vsem tem oblastem s tem izrečena najtoplejša zahvala. Glede občevarjanja z ministrstvom za narodno zdravje sem pa imel priliko osebno se prepričati, kako mnenje vlada pri tej naši najvišji inštanca o zdravniških zbornicah, torej o instituciji, katero je gospod minister sam, ki je tudi zdravnik, poklical pred več kot tremi leti v življenje. Reči moram, da sem bil razočaran o tem mnenju. Interveniral sem osebno pri gospodu ministru — jaz sem ga predvedel, kajne, gospod minister? — »interveni-rali so delegati skupno s tem namenom v Beogradu, a vse zaman. Zaradi tega doslednega preziranja vseh teženj in vlog zbornic, zaradi preziranja skupne spomenice delegatov vseh zbornic, v katerih so vse te težnje navedene in katero sem na čelu deputacije delegatov zbornic izročil osebno gospodu ministru, je prišlo do krize. Vsi funkcionarji Sarajevske zdravniške zbornice so ostentativno odložili mandate in v posebni spomenici utemljili ta svoj korak. Sarajevski zbornici naj bi sledile tudi ostale zbornice. Šele sedaj se je vzdramilo ministrstvo in obljubilo reformo dosedanjega postopanja, da se nastavi posebni referent o zdravniških zbornicah pri ministrstvu za narodno zdravje. Odobrila sta se — in to po preteku treh let — poslovnik za odbor in za glavno skupščino, ko smo že trikrat predložili koncept teh poslovnikov. Toda poslovnik za disciplinarno sodišče in pa minimalni tarif se nam je pa krakomalo oktroiral, kar pomeni zopetno kršitev uredbe o zdravniških zbornicah, kakor pri podeljevanju zdravniške prakse. — Naše tozadevne tožbe pri »Državnem svetu« še danes niso rešene, akoravno je od tega preteklo že več let.

Kaj pravijo srbski zdrav-niki?

Vidite, tako mišljenje imajo o delovanju ministrstva za narodno zdravje naši slovenski zdravniki, ki so organizirani v zdravniškem društvu. Tukaj imam še mišljenje oziroma članek srbskega zdravnika g. dr. Joksimovića, ki v slovenskem prevodu pravi sledeče: »Vprašanje bolnic je sedaj najvažnejše vprašanje. Treba bo še veliko dela in dobre sposobnosti. Ali ima naše ministrstvo za narodno zdravje to sposobnost? Mnogi pravijo, da ne. To ministrstvo je od svojega početka napravilo velike korake naprej, a tudi velike korake nazaj. A od tega nima nobeden koristi. Treba nam je sistematični načrt za delo, delovni program. A za ta posel se mora ministrstvo za narodno zdravje temeljito preurediti, tehnično in duševno. Ono je neorganizirano, neorientirano, ne pozna svoje potrebe in še ne zna, kaj mu je važno in nujno in kje je treba prej priči-ti.«

Socialna politika in zdravje.

»Ko smo v prejšnji vladi govorili o reorganizaciji naše javne uprave

in naše administracije in ko smo se razgovarjali o tem, da je treba radi varčnosti zmanjšati število ministrstev, me je močno razočarala mentaliteta enega dela vladne večine, ki se je takoj z lahkim srcem odločila za to, da se odpravi ministrstvo za socialno politiko, nikakor pa se ni mogla odločiti za to, da se dopusti skrajšanje ministrstva za narodno zdravje. Po mojem priprostem kmečkem razumevanju in kakor se to razodeva mojim priprostim možganom, je skrb za narodno zdravje samo en del socialne politike, samo en ulomek socialne politike. Socialna politika pa je tisti splošni kolo-bar, tisti splošni pojem celokupne socialno-politične skrbi, za socialno življenje človekovo. Zato bi bilo moje mišljenje, da se zadrži ministrstvo za narodno v toliko, v kolikor smo svojčas tudi mi uspeli, to je, da bi se v ministrstvu socialne politike ustanovil poseben oddelek za narodno zdravje, kateremu naj bi po mojem mnenju načeloval g. dr. Štampar, kateremu naj bi se dalo nekoliko več svobode, nekoliko več kritike in stvar bi bila popolnoma v redu. Sodeč po sedanjih izkušnjah in po napravah, ki jih imamo v Sloveniji, bi njegovo delo imponiralo vsem Slovencem, od priprostega delavca do najbolj izobraženega gospoda in bi to njegovo delo predstavljalo nekaj dobrega, koristnega in podpore vrednega.«

Vrnite nam naše ustanove!

»Omeniti moram še neko stvar, o kateri smo že tudi govorili v prejšnji vladi in ki je tudi velike važnosti, namreč to, da je potrebno razbremeniti centralo, in seveda tudi ministrstvo narodnega zdravja. Gospod minister narodnega zdravja se bo mogoče spominjal, če je bil takrat prisoten, da sem na neki seji vlade govoril o samoupravi naših edinic in pri tem iznesel nekoliko misli in naglasil, da je iz ministrstva poljoprivrede treba takoj prenesti tri četrtine poslov oblastnim skupščinam in iz ministrstva narodnega zdravja istotako tri četrtine vseh poslov. Seveda je pa treba oblastnim skupščinam dati tudi dohodke, denarna sredstva, da bodo mogle živeti in delati. Gospod minister in tudi njegovi načelniki so gotovo že večkrat videli naše lepe zavode v Sloveniji, naše bolnice, umobolnice, hiralnice itd. ter so se na lastne oči prepričali, da vlada pri nas v Sloveniji največji red, zares vzoren red, da je vse tako lepo urejeno, da bi bilo želeti, da bi bilo to tako lepo urejeno vsaj tukaj v Beogradu, če za enkrat še ne more biti tako urejeno v Skoplju. Da vlada pri nas v Sloveniji tak lep red, se je samo zahvaliti samoupravnim edinicam, kakor so bili bivši deželni zbori, ki smo jih imeli samo Slovenci in Dalmatinci. Deželni zbori oziroma deželni odbori so poleg cest, mostov itd. skrbeli tudi za narodno zdravstvo. Kadarkoli je iskala pri nas kaka stranka kredite bodisi za ceste, mostove, kmetijsko šolstvo ali kake druge naprave, nobena druga stranka ni imela pogu-

ma, da bi se temu protivila in zahtevanih kreditov ne dovolila. Zato smo tudi prišli do tega viška in jaz prosim gospoda ministra narodnega zdravja, da zastavi ves svoj vpliv in se potegne za to, da pri vladni večini doseže za Slovenijo potrebne kredite. Imamo pravico to zahtevati, zakaj mi Slovenci smo plačevali in še danes plačujemo deželne doklade. Srbi bi rekli »zemaljski prirez«. Kakor rečeno, mi še danes plačujemo deželne doklade, iz katerih so se vzdrževale poleg cest in šol tudi naše bolnice. Ob zlomu avstro-ogrske monarhije leta 1918 so znašale te deželne doklade v bivši vojvodini Kranjski 60%, v bivši Štajerski 70%, v bivši Koroški, kolikor jo je danes v državi, pa celo 75%. Te doklade (prirez) so bile jako občutne, da ne rečem, naravnost visoke, ali kljub temu jih je narod plačeval, ne smem reči z navdušenjem, zato ker davka nihče ne plača rad, vendar jih je pa plačeval brez godrnjanja in potrpežljivo, ker je videl, da se uporabljajo na licu mesta in v prave svrhe in da se vendar nekaj napravi za njegovo korist. Vse lepe zgradbe v Sloveniji, to morate priznati, da so lepe in dobre, so sezidane iz teh naših sredstev. Zato še enkrat prosim gospoda ministra narodnega zdravja, da zastavi ves svoj vpliv pri vladi za dosego potrebnih kreditov ne v interesu politike, nego v interesu narodnega zdravja in da takoj izloči iz centralnega budžeta tri četrtine poslov svojega resora in jih prenese na oblastno skupščino z dohodki vred. Če to stori, ne bomo imeli več potrebe, da godrnjamo zoper slabo upravo, nedostatne kredite itd., kakor danes moramo.

Neverjetno slaba uprava.

Poslovanje ministrstva narodnega zdravja je v nekaterih oddelkih pod vsako kritiko. Gospoda ministra narodnega zdravja zagotavljam, da se mi je že parkrat pripetilo, ko sem iskal kak akt, da se ni mogel najti. Administracija je v vseh ministrstvih v Belgradu slaba, v ministrstvu narodnega zdravja je pa še posebno slaba. Kakor sem že omenil, se mi je parkrat pripetilo, da se akti, ki sem jih iskal, niso našli. Splošno mnenje je, če kdo hoče, da se kak akt izgubi, naj ga pošlje v ministrstvo narodnega zdravja.

Gospod dr. Gregorič ima tukaj svoje stvari, katere je skušal regulirati. Na njegovo prošnjo sem jaz interveniral na pristojnih uradih, pa je bilo vse zaman. Želel bi, da bi moj današnji govor zalegel vsaj v toliko, da se bodo zboljšale razmere v hiralnici pri Sv. Jožefu v Ljubljani, ki je večeraj slavila svoj god. Zato tudi članov Jugoslovanskega kluba danes ni tukaj, ker so tudi ti slavili večeraj sv. Jožefa, ker ima Jugoslovanski klub precej Pepčkov in zato njegovi člani danes spijo.

Hiralnica pri Sv. Jožefu ima za preko 200 hiralcev terjati od države približno 260.000 dinarjev. Gospod minister, zavzemite se za to zadevo in izplačajte dolžno vsoto, saj veste, da nikdo na svetu ne da ničesar zastoj, da nihče noče in ne more do-bavljati moke, mesa in drugega ži-

veža zastoj. Saj še vi zdravniki nočete zastoj delati.

Gospod dr. Štampar je prevzel ureditev slovenskih bolnic in ker uživa največje zaupanje, sem prepričan, da bo izpeljal to svojo nalogo najbolje.

Sodnozdravniški tarifi, ki jih je omenil g. dr. Gregorič v svojem poročilu na glavni skupščini zdravniške zbornice dne 9. januarja t. l., so tako nizki, da bi bil res že skrajni čas, da jih vendar enkrat končno regulirate. Če gospod minister narodnega zdravja ne more tega storiti sam, naj pa napravi to v sporazumu z gospodom ministrom pravde in z gospodom finančnim ministrom.

Slovenski dopisi.

Na koncu svojega govora moram prav posebno poudariti še neko stvar. Naši zdravniki se pritožujejo, da ne dobijo nobenega odgovora na slovenske dopise. V ministrstvu narodnega zdravja se nahaja neka stara omara z napisom »slovenačka akta«. Vsak akt, ki pride v to omaro, je končno veljavno izgubljen.

Pri ministrstvu narodnega zdravja je glavna oseba, katera takorekoč vodi vse posle ministrstva, in-spetor Kosta Pavlovič, bivši sveče-niški kandidat. Njemu stoji na strani neki Rastor. Pravijo, da se slovenski akti sploh ne rešujejo in da jih leži nebroj nerešenih. Radi tega tudi dopisuje ljubljanski inspektorat z ministrstvom samo v srbo-hrvaščini. Zgoraj omenjena posebna omara z napisom »slovenačka« pokoplje slovenske akte. Neka korp-oracija v Sloveniji tudi ni dobivala nobenega rešenja na slovenske vloge. Posebni odposlanec se je pre-pričal, da odločilni krogi v Beogradu sploh slovensčine ne razume-jo in so v zadregi (nezgodni prilici), kako te akte rešiti. Najenostavnejša rešitev je, pustiti akt ležati. Ta korp-oracija si pomaga sedaj na ta na-čin, da priloži slovenskemu spisu vedno še nemški prevod. Če je to res, je to velika sramota za mene, kakor tudi za vas. Sedaj pa gre in pride točno odgovor. Te razmere so nevdržljive in je treba s takim po-slovanjem enkrat za vselej prene-hati.

Jaz se danes nisem javil k besedi zato, da bi tratil čas, kakor gospod-je iz vladne večine mislijo, nego sem se javil zato, da bi gospoda mi-nistra narodnega zdravja, katerega, kakor sem že poprej omenil, visoko cenim in spoštujem, naprosil, da se zavzame za vse upravičene stvari in da poskrbi, da bodo v prihodnje Slovenci z ministrstvom narodnega zdravja zadovoljni, ne samo takrat, kadar so v vladi, nego tudi takrat, kadar so v opoziciji. Glasoval pa bom seveda proti, ker predloženi budžet ministrstva narodnega zdravja ni dober in ker je premaj-hen. (Odobranje in ploskanje na levici.)

 Pri nakupu testenin za-litevajte vedno in povsod samo »PEKATETE«, ki prekašajo po okusu in kakovosti vse druge!

Vse mrtvo...

V najnovejšem času, zlasti po zadnjih volitvah, opažamo po vsi Sloveniji neke čudne vrste mir. Ljudje ne kažejo za nobeno stvar pravega zanimanja. Nihče se ne briga ne za politične zadeve, ne za gospodarske stvari, sploh za nič. Vse živi mirno od danes do jutri in — čaka!

Videti je, da ljudje samo čakajo, kaj bo. To se pravi z drugimi besedami: ljudje čakajo, kaj bodo naredili drugi, prav nič pa ne mislijo na to, kaj bi naredili sami! To čakanje in zanašanje na druge pa je velika slabost!

Te naše slabe lastnosti je kriva naša nekdanja in tudi še sedanja politična vzgoja.

Naj povemo le en primer. Pred 30 ali 40 leti je Ljubljano zadel hud potres. Škoda je bila ogromna. Kdor je takrat živel v Ljubljani, se je lahko prepričal, da so dobri ljudje sami prav malo delali, da bi škodo popravili, ampak so tudi le mirno čakali, da bo vse delo opravil — nekdo drugi! Ta »nekdo« je bil takrat država...

In če gre človek med ljudi na deželo, lahko opazuje skoro pri vsaki besedi, kako se ljudje silno radi zanašajo na to, kdaj da »bodo« naredili to in ono. Namreč kdaj bodo »oni« kaj naredili! Nikdar ne sliši človek besede: kdaj bomo mi sami to ali ono naredili!

Treba se je le spomniti na lanske povodnji. Tudi takrat je cela dežela vzdihovala in čakala na pomoč od drugod. Šele potem, ko te pomoči od nikoder ni bilo, oziroma ko se je pokazalo, da je pomoč od drugod premalo, so ljudje bili prisiljeni, da so se tudi sami lotili dela!

Kako naj si to zanašanje na pomoč od drugod raztolmačimo?

Bržkone bo stvar taka: Mi smo bili vedno vzgojeni tako, da smo gledali v raznih gospodskih nekaj višjega, in dosledno temu smo se navadili misliti, da je tudi »država« nekaj višjega, nekaj, kar je nad nami, nekako tako, kakor si tudi Boga predstavljamo nad nami! Ta predstava o državi pa je napačna. Kajti »država« ni nekaj, kar plava nad nami, ampak država smo mi sami. Če torej pravimo, da nam bo pomagala ali da naj nam pomaga »država«, se to ne pravi, da bo nam letel denar v naročje iz oblakov, ampak to se pravi, da morajo državljani, t. j. mi sami, seči v naše žepe in spraviti toliko skupaj (na davkih), da se potem lahko kaj naredi ali komu kaj pomaga.

Če bi se naši ljudje tega zavedali, potem gotovo ne bi več čakali na neko odrešenje od zgoraj, ampak bi sami prijeli vsako delo v svoje roke, kajti to, kar naredi »država«, dela lahko le z ljudskim (davčnim) denarjem, ne pa z nekim denarjem od zgoraj nekje!

Kdor pa se te resnice zaveda, ta tudi ne bo več čakal in se zanašal na tujo pomoč, ta tudi ne bo gledal mrtvo na dogodke okoli sebe, kakor da se ga vse skupaj nič ne tiče, ampak se bo za vsako malenkost zanimal. Zanimal se bo in hotel bo vedeti za vse, kaj se godi okrog njega doma, v občini, v okraju, v deželi in v državi. Kar ne bo razumel, za to bo vprašal svojega sosedo, ali pa bo bral take knjige, kjer dobi potreben pouk. Tak človek ne bo več mrtev in zaspan, in tudi rok ne bo držal križem, ampak bo sam mislil in kar je še bolj važno, on bo tudi sam delal!

Iz zunanje politike.

Balkan.

Zadnji teden je Evropi pretela nova vojna. Fašistična Italija je vprizorila proti naši državi nesramno gonjo, češ da zbiramo ob albanški in italijanski meji armado in da hočemo zanetiti novo svetovno vojno. Med tem pa je Italija zbirala armado na naši meji in bila pripravljena, da zasede Dalmacijo, Slovenijo in Albanijo. Vse svetovno časopisje se še danes peča s tem sporom in skoro vsi so na naši strani. Celo Angleži, ki so bili prej proti nam, pišejo sedaj nam v prilog. Angležem je spčetka ta spor prav prišel, da so pred Evropo prikriili svoj strahovit poraz na Kitajskem. Italijanske intrige so za enkrat pokopane, toda le za enkrat, prej ali slej bo Italija zopet iskala povoda, da zasede naše kraje. Zaenkrat se bo poverila naloga, da preišče spor, komisiji, sestoji iz enega francoskega, nemškega in angleškega vojaškega strokovnjaka. Mussolini je pozval mažarskega ministrskega predsednika Bethlena v Rim, da bi pridobil Mažarsko proti Jugoslaviji. Italija bi podpirala Bethlenove monarhistične namere. Nemčiji pa je Mussolini obljubil, da bo podpiral akcijo za združitev Avstrije z Nemčijo, v nadi, da izloči Francijo in Jugoslavijo, toda nemški zunanji minister Stresemann je to ponudbo odločno odbil.

Amerika.

Odnosaji med Ameriko in Mehiko so se znova poostriili. Nikaraguo je Amerika končno zasedla. Potlačiti vse svobodne narode, to je cilj Amerike in sploh vsake države, kjer vladajo kapitalisti.

Kitajska.

Kakor smo že zadnjič poročali, je padel Šangaj v roke revolucionarne kitajske armade. Vlada se bo sedaj preselila iz Kantona v Šangaj. Zavzetje tega kitajskega vele mesta je silno važno za kitajski nacionalistični pokret, zakaj v tem mestu se je osredotočilo skoro dve tretjini celokupne trgovine. Carine, ki so bile dosedaj pod tujim angleškim nadzorstvom, in ki so šle do sedaj večinoma v žepe roparskih generalov, bodo odslej denarni vir nacionalne vlade. Angleži, ki do zadnjega časa niso marali priznati kanton-ske vlade, se bodo sedaj morali lepo pogajati radi svojih koncesij. Nihče ne ve, kaj bo s temi koncesijami, ali jih bodo zasedli revolucionarji ali ne. V slučaju, da jih zasedejo, bo položaj silno napet in ni izključeno, da pride potem do vojne med Angleži in Kitajci. Rusko časopisje stavlja Anglijo pred alternativo, ali vojna ali pa mir. Skoraj gotovo je, da se bo spor radi koncesij rešil mirnim potom. Angleži razširjajo po svetu gorostasne vesti o ropanju in moriji v Šangaju od strani revolucionarjev. Da ni ravno vse v redu, je že verjetno, toda ko se je po angleških tovarnah umiralo na tisoče in tisoče kitajskih otrok, žena in mož od bede, takrat je angleško časopisje molčalo. Ko se je zvedelo o padcu Šangaja, je vladala na Angleškem velika potrtost, v Moskvi pa so se istočasno vršile velike manifestacije kitajskim revolucionarjem. Nad 100.000 ljudi je v sprevodu nosilo ruske in kitajske zastave ter slike Ljenina in Sujant-sena, kitajskega revolucionarnega ideologa.

Razpust cestnih odborov.

Nasilje rodi povsod odpor. Koli-ko je pisalo časopisje SLS o razpustu raznih občinskih in drugih odborov, polni predali so bili lepih fraz o avtonomiji teh odborov. Nasilje pa so obsodili z vsemi dopustnimi in nedopustnimi psovkami. Toda klerikalna obsodba nasilja velja le tako dolgo, dokler nimajo mogočnosti sami izvajati nasilja, ko pa se jim nudi le najmanjša prilika, se pokažejo v celi svoji nagoti, da peklensko sovražijo vse, kar se jim slepo ne pokorava in jim ne strankarsko ne služi. Te njihove čednosti si bomo zapomnili. Kaj so storili cestni odbori, da so jih razpustili in postavili mesto izvoljenih odbornikov gerente in imenovane sosvetnike? Ali so morda ceste zamenjajali, ali so slabo gospodarili z premoženjem odborov, ali se je ljudstvo pritoževalo čez njihovo nedelavnost? Ne nikjer tega ni bilo. Novi cestni odbori so bili prav agilni, živahna delavnost je zavladovala v vseh odborih in ljudstvo brez razlike strank je delo teh odborov pozdravilo z odkritim veseljem. Neka-

teri odbori so napravili več v 3 mesecih, kakor prejšnji v 10 letih. Ali eno napako so imeli novi cestni odbori. Bili niso povsem klerikalni in ta greh je bil folik, da so morali biti razpuščeni in na njihovo mesto so morali zagrizeni klerikalni strankarji, da bodo v prvi vrsti skrbeli za klerikalno agitacijo in potem šele za ceste in pota.

Razpust cestnih odborov, je drugo gospodarsko delo oblastne skupščine. Prvo so bile visoke dnevnice poslancem. Lepa pričakovanja za bodočnost. Proti takemu početju najodločnejše protestiramo. Akt razpusta cestnih odborov je tudi nezakonit in zato bomo skušali doseči pravico pri sodišču.

Vse delovanje klerikalcev pa nas vzpodbuja k neumornemu delu, da pojasnimo ljudstvu kakšna je njihova skrb za gospodarska vprašanja. Stotine poštenih kmetov se je zganiilo, da s pošteno agitacijo za kmetjsko misel stro klerikalno nasilje. To delo bo rodilo uspeh in končni obračun.

Razne politične vesti.

SLS v vladi. Popolno zakonodajno avtonomijo bo dobila Slovenija že prihodnji teden.

Državni proračun bo sprejet po zatrdilu vladnih listov 1. aprila. Takoj po 1. aprilu se bo razlilo po Sloveniji neverjetno blagostanje. Davka ne bo skoro nič, dela bo več kot preveč, zaslužka pa toliko, da ljudje ne bodo vedeli kam z denarjem. Vse to nam obetajo klerikalni časopisi, ki se ne smejo nikdar zlagati, torej bo že res tako.

Poslanec Puclj se je v Beogradu zavzel za to, da se oproste kazni, vsi oni, ki so bili kaznovani radi neprijave vina finančni kontroli in oni gostilničarji, ki so bili kaznovani, ker niso pravočasno plačali točilne takse. Zavzel se je tudi za to, da se točilna taksa sploh odpravi, ker je na vino itak toliko davkov, da bodo uničili celo vinogradništvo in s tem poglali na tisoče familij v stradanje in propast. Če še klerikalci pristanejo na te zahteve in jih podpro, bodo v aprilu že stopile v veljavo.

Slovenstvo SLS, Slovenska ljudska stranka se jako rada baha v svojih glasilih, da je ona edina bo-riteljica za pravice slovenskega je-

zika in Slovenstva sploh. Znano je, da je nedavno celo sam načelnik Jugoslovanskega kluba v Beogradu dr. Korošec strgal z vrat kluba napis v cirilici, da tako pokaže svoje Slovenstvo (da se klub imenuje kljub temu »jugoslovanski«, ga očitvidno nič ne moti). Ta velika ljubezen do Slovenstva je napotila tudi tov. poslanca Puclja, da je stavil na slovenskega ministra Slovenske ljudske stranke vprašanje v slovenskem jeziku glede regulacije vod v Sloveniji, da ja ne bi žalil slovenskega čuta slovenskega ministra Slovenske ljudske stranke. Te dni pa je dobil slovenski poslanec Puclj od slovenskega ministra Slovenske ljudske stranke odgovor na svoje vprašanje v srbskem jeziku in v cirilici! Akt nosi številko Kob. broj 88 in je datiran od 21. marca 1. 1927.

Preganjanje uradnikov pristašev SKS. Po vrsti dobivajo uradniki, ki so pristaši kmetske stranke plave pole. Vse mora v penzijo. Mladi ljudje, najboljši za delo pa v penzijo, plačevati jim bo treba penzije zato, da so napravili prostor za

klerikalce. Tako je klerikalno gospodarstvo. Vprašamo vse tiste klerikalce, ki so tako početje s strani SDS tako ogorčeno obsojali, če se sedaj strinjajo, ko delajo isto klerikalci. Tudi v Srbijo so nekaj naših ljudi pognali, pa vendar vsi klerikalni učitelji, profesorji in drugi k temu molče in molče odobravajo. Prav, čez 7 let vse prav pride, pravi ljudski pregovor.

»Julro« pravi, da radičevci in klerikalci niso za poplavljenec in za popravo cest v ljubljanski okolici nič storili in da je razmerje dela radičevcev ko klerikalcev jednako 0:0. Z radostjo ugotavljamo, da je delo samostojnih demokratov za poplavljenec jednako »00«. Kdor ne ve, kaj pomeni »00«, naj pogleda na kakšnem kolodvoru, kjer je zapisano »00«.

Nov volilni red za ljubljansko trgovsko zbornico bo izdelal minister za trgovino. Po novem volilnem redu bodo imeli vsi glasovi enako veljavo, tako kakor je pri političnih volitvah. Novi volilni red bo narejen tako, da bodo po vsi verjetnosti dobili večino v tej korporaciji pristajši SLS. Če bi se pa razmere v deželi kdaj izpremenile, bo novi volilni red jako neprijeten za SLS, po pregovoru, da ima vsaka batina dva konca.

Ljubljana ima občinski svet. Kakor poroča nedeljski »Slovenec«, je dobil vladni občinski komisar v Ljubljani dr. Mencinger svet, v katerega so imenovani sledeči gospodje: doktor Vladimir Ravnihar, doktor Ivan Stanovnik, doktor Valentin Rožič, ravnatelj Jeglič in računski svetnik Jože Pirc. V občinski upravi ljubljanski torej ni niti enega trgovca ali obrtnika, delavca ali zastopnika delavcev seveda še manj!

Ljubljanska borza in liberalci in klerikalci. Borza je kraj, kjer se sklepajo kupčije, navadno samo velike kupčije. Borza je torej izrazilo trgovska ustanova, ki nima

z liberalstvom in klerikalstvom prav nič, ampak že prav nič opravi. Les n. pr. ni ne liberalen in ne klerikalen, ampak je pač les, ki je trd ali mehak ali pa moker ali suh. V upravo borze spadajo torej po vsaki človeški pameti le ljudje, ki poznajo blago. V Ljubljani so pa drugačnega mnenja. V Ljubljani pravijo, da je potrebno za spoznavanje blaga pred vsem to, da je človek ali liberallec ali klerikalec, in z ozirom na to so tudi volili v upravni odbor liberalce in pa klerikalce, brez ozira na to, ali se ti kaj spoznajo na trgovino in na blago ali pa nič. Če pojde v Ljubljani tako naprej, bomo kmalu doživeli, da ljubljanski vrtnarji ne bodo hoteli svojih vrtov več gnojiti s konjskimi figami vseppek, ampak bodo zahtevali, da mora vsaka konjsko figa biti štempljana z občinskim pečatom, ali je liberalna ali pa klerikalna, ker to vendar ne gre, da bi liberalci jedli solato, ki bi zrastle na gredah, ki bi bile pognojene s klerikalnimi konjskimi figami! Živijo štempljane konjske fige!

Naš spor z Italijo bo po poročilih iz Beograda v kratkem poravnani in nevarnost vojne je vsaj za enkrat odstranjena. Italijanski časopisi sicer še naprej hujskajo in blafajo našo državo, toda laška diplomacija se umika na celi črti. Večina evropskih velesil stoji danes na naši strani. Značilna je z ozirom na laške trditve o našem oboroževanju izjava angleškega zastopnika v Beogradu, ki je na svojem potovanju ob albansko-jugoslovanski meji videl le nekaj malo naših obmejnih straž, nikjer pa večjega vojaškega oddelka.

Državni proračun bo sprejet okoli 1. aprila. Šele po sprejetju proračuna in potem, ko se bo začel izvajati, bodo odločili naši žepi, ali je res novi proračun za Slovenijo tako dober in ugoden, kakor piše »Slovenec«, ali pa je toliko vreden kakor vsi dosedanjí proračuni.

ljudje od vseh krajev prosili za pomoč. Vse oči so se uprle v nove cestne odbore. In tudi oblasti so jih pozvale k delu, da naj, ako nimajo denarja, s kulukom za silo popravijo ceste. In res se je pričelo z vso vnemo delati. Vsak človek se je na lastne oči prepričal, da se je tekom par mesecev več napravilo od novih cestnih odborov, kot dvajset let preje. Toda, kakor na ceste, tako je prišla katastrofa tudi na cestne odbore. Brez predhodnega obvestila so prišli novo imenovani gospodje gentje s pismenim dekretom, da se jim predajo vsi posli cestnega odbora. Nihče ne ve, zakaj! Odbori in načelniki so bili poštene, delavni in nepristranski. Toda klerikalizem ne prizna vsega tega. Pokazal se je v svoji resnični podobi. Toliko milijonov so že davkoplačevalci žrtvovali za svoje ceste, toda vse je bilo brez haska. Da se ne bo mogel kdo izgovarjati, da ni denarja za ceste, povemo, da je imel cestni odbor za ljubljansko okolico v letu 1925. 971.000.91 Din

dohodkov. S tem milijonom dinarjev bi se lahko prav vse ceste temeljito nasule in popravile. To delo se je letos pričelo izvrševati. In sredi dela so bili odbori razpuščeni.

Ofave nad Cerknico. Dne 23. marca t. l. smo položili v naročje matere zemlje truplo našega ranjkega, dobrega tovariša, Jožeta Laha iz Kranjcev št. 4, v najlepši moški dobi v starosti 36 let. Par dni pred smrtjo sta ga obiskala s svetimi Zakramenti domači gosp. župnik v spremstvu sosednjega g. kaplana in mu tako preskrbela najlepšo zadnjo popotnico. Bolehal je kakih 14 dni za tifusom. Bil je do zadnjega pri zavesti. Mirno in lahko je izdihnil svojo blago dušo. Bil je delaven mož, dober gospodar. Boril se je za pravico in napredek kmečkega pokreta. Njegovo poštenje in priljubljenost je pokazala velikanska udeležba pri pogrebu. Zapušča lepo posestvo, mlado vdovo, eno hčerko, stariše, brata in sestre. Vsem žalujočim izrekamo naše globoko sožalje. Tebi dragi tovariš pa naj bo zemljica lahka. Tvoja duša naj uživa veselje, ki ti ga je pripravil Tvoj Stvarnik.

Zabukovje. Odprto pismo g. dr. R. Jesenku v Sevnici. Dne 6. marca sem sprejel povabilo, da se zglašim najkasneje do 12. t. m. v Vaši pisarni, češ, da je zadeva zelo važna in nujna. Žalibog sem se res odzval. Toda stvar ni bila niti važna niti nujna, pač pa politična. Zahtevali ste od mene, da vam podpišem izjavo, katera bi Vam bila v zadoščenje za Vaš dne 2. januarja prirejeni shod, ki je imel, kakor do sedaj še vsi — žalosten konec. Hoteli ste imeti od mene izjavo, da bodem v bodoče tiho poslušal govore. Nobeden politik se ne sme bati kritike in ugovorov, sicer naj raje take stvari opusti. Te zahteve se mi zato zde silno neumestno, ker bi radi menda kar vnaprej onemogočili kritiko. Drugič morda bi že zahtevali od mene, da naj bodem varuh Vaših shodov in konečno bi morda še moral priganjati ljudi na vaše shode. Toda vprašam Vas, po katerem zakonu imate pravico, klicati nas

kmete v politične svrhe brezplačno v Sevnico. Kdaj ste pa Vi naredili za nas kakšno pot brezplačno? Vi trdite, da sem jaz kriv tiste nesrečne polomije shoda v Zabukovju. Ako bi mi mogli dokazati kak prestopok v tem oziru, bi me bili sigurno sodnijsko zasledovali in sicer takoj, ne pa sedaj, skoraj tri mesece pozneje. Vprašal bi še, če sta Vas sedanja vlada in Oblastna skupščina tako naenkrat ojunčila. Povem Vam pa, da nas noben bau-bau nič ne straši, ker je votel in ti-sti trdni kitajski zid, ki je že toliko let zaustavljal klerikalne navale na našo občino, še vedno stoji in bo zmirom stal. — Zabukovje, dne 19. marca 1927. — I. Klenovšek, kmet.

Iz Prevalj na Koroškem. — Okrajni kmetijski referent v Prevaljah je v nedeljo dne 20. marca 1927 predaval v Guštanju o združništvu. Z njegovim sodelovanjem se je na ta dan ustanovila mlekarška zadruga, katere bode odjemala mleko okoliških kmetov iz občin Kotlje in Tolsti vrh. Po ureditvi mlekarne bode zadruga zalagala uradništvu in delavstvu tvornic in jeklarne grofov Thurnov na Ravneh pri Guštanju in uradništvu in delavstvu v Prevaljah z mlekom. Ko pa je prišel popoldan v pisarno, je našel odlok poljedelskega ministra dr. Kulovca, s katerim je odpuščen brez vsakega odpovednega roka iz državne službe vsled »budžetske nemožnosti«. Tako sta danes prevaljski in marenberški okraj brez tako nujno potrebnega okrajnega strokovnjaka za kmetijstvo!

Prevalje. Par tukajšnjih klerikalnih prenapetežev naravnost uživa od veselja in vzradoščenja, ker je okrajni ekonom zapustil svoje službeno mesto v Prevaljah. — Pushimo jim to naslodo!

Dopisi.

Izjava. Pod naslovom Želimlje v št. 4 »Kmetškega lista« z dne 26. jan. 1927 smo priobčili dopis, v katerem se očita g. učitelju Pavle Japlju na Golem, da se je ob priliki volitev nesramno obnašal in da vrši protikmetško delo ter ga nazvali fantiček. Izjavljamo, da so navedene trditve povsem neutemeljene. V svrhu poravnave da urednik Din 50 za Učiteljski konvikt v Ljubljani. — Milan Mravlje, urednik »Kmetškega lista.«

Dopis z dežele. — Razpuščeni cestni odbori. — Po dolgih letih in na energično zahtevo naše stranke, so bili vendarle izvoljeni novi cestni odbori. Čakala jih je velika naloga; kajti ne samo popolnoma zanemarjene ceste od prej, ampak tudi strahovita vremenska katastrofa, kakršne še svet ne pomni, je zahtevala pridnega in energičnega dela. Ceste so bile porušene, mostovi odnešeni, njive in travniki z gramozom posuti tako, da so

Novice in razno.

Z današnjo številko smo pričeli list ustavljati vsem, ki so zaostali s plačilom naročnine in sicer po abecednem redu pošt. Prizadete naročnike pozivamo, naj poravnajo pravočasno naročnino, da ne bo nepotrebnih reklamacij. Položnice se dobijo na pošti. Upravništvo.

Kamnik. Seja okrajnega odbora SKS se vrši v nedeljo 3. aprila ob 10. uri dopoldne pri tov. Cerarju. Predsednik.

Dolarsko posojilo. Predsednik (župan) dalmatinskega mesta Šibenik je sklenil posojilo za dva in pol milijona dolarjev z neko ameriško grupo. Posojilo bodo porabili za povečanje luke in zgraditev ozkotirne železnice Šibenik—Knin, tako da bo mestó spojeno z Bosno, Beogradom in Zagrebom.

TEDENSKI KOLEDAR.

3. aprila, nedelja: Rikard, šk.
4. aprila, ponedeljek: Izidor.
5. aprila, torek: Vincenc.
6. aprila, sredo: Sikst.
7. aprila, četrtek: Herman.
8. aprila, petek: Mar. 7. žal.
9. aprila, sobota: Mar. M.

SEJMI.

3. aprila: Zg. Tuhinj, Sv. Lenart n. Sevnico, Sv. Pavel pri Preboldu;
4. aprila: Loški potok, Sevnica, Loče, Sv. Primož;
5. aprila: Stara cerkev, Hotedršja;
7. aprila: Artiče, Zagorje;
8. aprila: Brunik, Cerklje, Hočmože, Št. Gothard;
9. aprila: Žužemberk.

Seja okrajnega odbora Slovenske Bistrice se vrši v nedeljo dne 3. aprila t. l. ob 10. uri v hotelu Beograd v Slovenski Bistrici. — Hajdnik, predsednik.

Rusija išče posojila. Ruska vlada je s posredovanjem svojega pariškega trgovskega zastopstva začela pogajanja o dovolitvi kredita v znesku 50 milj. rubljev za ruska naročila. Francoska vlada pa zavzema odklonilno stališče in ne dovoli posojila, dokler ne bo sovjetska vlada priznala predvojnih dolgov in ne bo začela z odplačili ter dokler ne bo francoskim državljanom povrnjeno konfiscirano premoženje oziroma dokler ne bodo dobili odškodnine zanj.

Sinji vrh ob Kolpi. Dne 20. marca 1927 se je vršil I. občni zbor »Prostovoljnega gasilnega društva«. Izvoljeni so bili sledeči člani: Peter Fortun, načelnik; Jurij Špehar, načel. namestnik; Franc Kobe, poveljnik; odborniki: Franc Špehar, (tajnik), Ivan Muhvič, (blagajnik), Rudolf Horvat, (nadzornik opravil), Peter Madronič. Namestnika odbornikov: Jos. Fortun, Štefan Zalec; pregledovalci računov: Franc Kobetič, Karol Špehar, Ivan Laknar. Društvo ima 21 rednih, 6 podpornih in 1 ustanovnega člana, kar je za hitrejši razvoj društva vsekakor premalo. Zato apeliramo na dobra srca, da naše društvo vsestransko podprejo, saj gre tukaj za koristi nas vseh. Zeleti bi bilo, da pristopi čim več podpornih in ustanovnih članov, ker bodočnost nam obeta mnogo dela in težkih nalog. Zato čim več nas bo skupaj, tem lažje bomo premagali napore.

Redukcije v poljedelskem ministru. V resoru poljedelskega ministristva bo naknadno reduciranih okoli 100 uslužbencev.

Iz veterinarske službe. Za veterinarja pri kranjskem srezkem poglavarstvu s sedežem v Škofji Loki

je imenovan tajnik veterinarskega oddelka v poljedelskem ministristvu Fran Goljar.

Kmetški hranilni in posojilni dom v Ljubljani sporoča, da so bile izžrebane v III. razredu 13. kola sledeče pri njem kupljene srečke Državne razredne loterije: 3849, 3859, 29915, 29947, 78843, 78857, 78860, 24357, 36846, 46596, 47146, 57615, 57645, 59749, 59765, 61031, 70377, 71811, 71854, 83847, 83867, 83894, 84516, 84572, 96126, 97049, 97091, 99315, 99355, 107872, 122812, 123959 ter izplačuje odpadajoče dobitke za ta razred do 5. julija t. l. Dosedaj je bilo izžrebanih že nad 100 srečk z večjimi in manjšimi dobitki, prodanih pri gornjem zavodu. Zavod ima na razpolago za IV. razred, žrebanje 11. aprila t. l. še nekaj polovičnih srečk, ki stanejo z doplačilom 200 dinarjev, in nekaj četrtskih, ki stanejo z doplačilom 100 Din, katere pa se morajo naročiti najdalje do 7. aprila t. l. in sicer na način, da se pošlje denar po nakaznici ali položnici na gornji naslov, nakar se pošiljatelj dostavi srečke. V IV. in V. razredu bode 76 in pol milijona dinarjev dobitkov in kdor hoče sodelovati pri teh dveh razredih, naj takoj naroči srečke, ker v V. razredu, v katerem samem bode dobitkov nad 74 milijonov, bode srečke težko dobiti. Ne zamudite priložnosti.

V Mariboru bo veliki mestni avtoomnibus zopet vozil. Mariborska mestna občina ima velik avtoomnibus za 28 oseb in 2 stojišči in bo začel zopet voziti na progi Celje — Maribor.

Nova velika cestna zveza med Ljubljano in Radečami. G. inž. Josip Pavlin je izdelal načrt velike ceste od Laz vzdolž Save do Radeč. Na desnem bregu Save bi se po tem načrtu zgradila 53 km dolga široka cesta, ki bi odgovarjala vsem potrebam današnjega prometa, pred-

vsem za avtomobilski promet. Stroški bi znašali 25 milijonov dinarjev. Pri srezkem poglavarstvu v Litiji se je že vršila tozadevna obravnavna, prihodnje dni se pa vrši tudi komisijski ogled.

Zieglerjeva ogromna zapuščina. Pri izseljeniškem komisariatu v Zagrebu se je vodilo postopanje o znani zapuščini Wiliama Zieglerja, umrlega v Ameriki. Pokojni je zapustil premoženje, vredno 13 milijonov dolarjev. Prijavilo se je tudi iz Slovenije mnogo interesentov. Izseljeniški komisariat razglasa, da je zapuščinsko postopanje že končano in da je pokojni William Ziegler svojo imovino z oporoko zapustil svojemu sinu Williamu ml. v Newyorku kot univerzalnemu dediču ter svoji soprogi.

Nov jugoslovanski premogovnik. Na koncu aprila bo začel obratovati 28 km od Pirota in 2 kilometra od bolgarske meje nov premogovnik. Premog ima 7000 do 8000 kalorij in je uporabljen samo za prekomorske ladje. Prišli so do globine 600 do 800 metrov in so komisijončno ugotovili, da bo dal premogovnik skozi 100 let po 100 vagonov na dan. Mislijo na zaposlitev 2000 delavcev.

Ukinitev gospodarskega in računskega preglednega oddelka v poštne ministristvu. V poštne ministristvu bodo ukiniteli takoj ko bo sprejet novi proračun dosedanj gospodarski in računski pregledni oddelki. Obenem bo izvršena tudi redukcija uradnikov in slug. Odpuščenih bo v Beogradu 130 poštne uradnikov in služiteljev.

Kovinska zaloga naše Narodne banke je izkazala 15. marca 432.8 milijonov dinarjev in je bilo za 5.518.6 milijonov dinarjev bankovcev v obtoku; obtok bankovcev se je napram zadnjemu izkazu znižal za 66.2 milj. dinarjev.

Vlom v Ljubljani. Na praznik dne 25. t. m. so neznani uzmoviči vlomili

v stanovanje ravnatelja mestnega dohodarstvenega urada Iv. Zupana in mu odnesli železno ročno blagajno, v kateri je imel večjo vsoto denarja v bankovcih, cekinih in srebrnih kronah. Skupna škoda znaša 16.000 Din. Policija vlomilce zasleduje.

Spor radi njive. Kakor povzročajo pri nas sporne meje in ozemlja mnogokrat dolge pravde, veliko stroškov in pretepev, tako je nastal tudi krvav pretep radi sporne njive med kmeti v skopljskem okraju. Dva Macedonca sta na mestu ubila neko ženo, njena sinova pa težko ranila, ker so delali na njivi, katero sta Macedonca zahtevala za sebe.

Veliko zunanje posojilo Bolgarije. Ravnatelj bolgarske Narodne banke Azen Ivanov, se bo podal v London, da se pogaja tam o posojilu v znesku 300 milijonov zlatih frankov.

Najdražja kovina platina se bo pocenila. Nemec Merensky je odkril v gorovju Transvaala velika skladišča te kovine, deloma do 30 gramov platine v eni toni kamenja! Iz tega sklepajo, da se nahaja platina globoko v zemlji v še večjih množinah in da bi se je pri globljem kopanju dobilo še ogromno več. Do sedaj je bila Rusija glavni izvor platine.

Dvajset mož utonilo. Grški parnik Stenies se je potopil v bližini Landsend. Le eden izmed 21 mož posadke se je rešil s pomočjo francoskega ribiškega čolna, potem ko je bil šestnajst ur v vodi.

Metlika. Pred par tedni je odšlo 8 naših zvestih in vrlih fantov v Kanado. Med drugim je odšel tudi tajnik naše okrajne organizacije tov. Maks Malešič. S svojim delom in družabnostjo si je pridobil zelo veliko priljubljenost pri vseh ljudeh. Domačini so jih ob priliki odhoda pozdravili z godbo in petjem. Želimo našim fantom mnogo sreče v Kanadi.

PODLISTEK.

Kako je snubil šimnov Janček.

Sredi košato obraščenih Gorjancev, obdanih od sočnatih travnikov in bujnega polja, leži vasica Zalesje. Na njenem skrajnem koncu se razteza obširno šimnovo posestvo. Kmet je bil močan petdesetletnik, vdovec ter je imel edinega sina Janeza ali kakor so ga ljudje nazivali Jančka. Dobrodušni, zelo omejeni mladenič petindvajsetih let je pomagal staremu pridno pri delu, drugega itak ni razumel. V osnovni šoli je zaostajal in se ni mogel nikoli sprijazniti z branjem, pisanjem in računanjem. Leta so potekala in stari se je naveličal gospodariti, pristopil je k sinu in mu dejal: »Janček, nič ne pomaga, oženiti se moraš!« V hišo mora priti gospodinja, jaz pa se umaknem v svojo čumnato, vsega sem sit že do grla.

Janček ga je začudeno pogledal, kajti na kaj takega ni nikoli mislil, tudi je bil po naravi plah. Veliko govoriti se mu ni nikoli zljubilo, zlasti ženskam se je rad umikal,

ker so ga dražile in se iz njega norčevale, četudi je bil najbogatejši vaški sin.

»Nobene ne poznam, ki bi me marala,« je odvrnil Janček. »Kje naj si poiščem nevesto?«

»Žoharjeva Marička bi bila zate najpripravnejša, lepa je, mlada, razborita, bogata in edina hči. Ali moreš najti prikladnejše?«

»Naj bo oče,« je prikimaval Janček. »Se bom pač pomenil z njo.«

»Tako moraš tudi storiti,« je poudarjal oče, »in ko se bosta domnila, bom že svoje storil in zbarantal ženitev.« V nedeljo greš in govoriš z Maričko, grd ravno nisi, te bo že marala.

Jančka so navdajale prvič v življenju skrbi; ni se mogel zživeti, kako bi spretneje stvar z Maričko začel, kajti strahopetec je bil kakor zajec. »Moj Bog,« je premišljal, »kako naj se izvijem iz te zagate. Raje umrjem, kakor bi govoril z dekletom, ki je niti ne poznam. Strašno je to.«

Nedelja se je bližala in napočila. Janček ni celo noč zatisnil očesa. Razglabljal je, a ni našel nikakega izhoda.

Zmučen in utrujen je vstal v

nedeljo zjutraj, se praznično oblekel, vzel v roko debelo grčavko in se napotil k dve uri oddaljenim Žoharjevim. Niti jedel ni, prešel mu je ves tek, kakor je imel po navadi veliko slast do jedi. »Kako se bo končalo?« je premišljal, »strašno je hoditi na ogled. Raje bi ostal celo življenje samec, kakor pa prenašati take muke. Oče pač hoče in prestat mora.« Težkih misli je korakal počasi naprej in prispel do mlina, ki je ležal približno sredi razdaljenosti. Mlin je bil last starega Grahovčana, ki je izvrševal svojo mlinarsko obrt s pomočjo sina Martina. Martin je bil čeden, stasit mladenič, ki se je pred kratkim vrnil kot kaplar od vojakov. Rad se je šalil in vse deklice so ga ljubile. Ko je prišel Janček do mlina, je stal Martin pred hišnimi durmi. Ko ga je zapazil, ga je poklical: »Janček, kam jo pa mahaš tako zgodaj?«

»K Žoharjevim moram iti, oče tako hoče. Maričko naj bi vzel, pa ne vem, kako bi začel.«

»Če ni drugega, grem jaz s teboj,« je odvrnil Martin smeje. »Pomagaj ti. Hočem zate govoriti. Ti samo prikimaj in reci da.«

Radosti žareč je prijel Janček Martina za roko.

»Tisočkrat se ti zahvaljujem,« je vzkliznil ter sta se podala oba na pot. Ko sta prišla do Žoharjevih, je gledala Marička ravno skozi okno in Martin je zaklical: »Dekle, k tebi prihajava, odpri nama.« Deklica je odprla in ju povabila prijazno v hišo. Marička je bilo srčkano dekle, ugriznil bi vanjo, kakor v jabolko. Vprašala ju je, česa želita.

Janček je stal zmeden z odprtimi usti in ni mogel spregovoriti nobene besede, pa je govoril Martin mesto njega: »Prišla sva, da bi govorila s teboj, Marička, Jančka teži nekaj pri srcu, kar hoče tebi zaupati.«

»Sedita,« je rekla deklica. »Oče in mati nista doma, v sosednjo vas sta šla za botra in se vrneti šele popoldne. Nič ne dene, kaj ne?«

»No,« je zagodrnjal Janček, ki mu je bilo tem ljubše, čim manj ljudi je bilo.

V hiši sta sedla za mizo in Martin je začel. Zaljubljeno je pogledaval Maričko, položil roko na sree in dejal: »Dekle, lepo si in ljubeznivo, vsakemu razburiš srce, da klopoče kakor mlinsko kolo... Kaj

Napoleon in sin bosta v skupnem grobu. Truplo malega rimskega kralja, ki je bil Napoleonov sin, bo najbrže prenešeno izpod kapucinske cerkve na Dunaju v Pariz in bo položeno v Domu invalidov poleg grobnice očeta.

Nekaj števil iz Amerike. V Združenih državah zrede vsako leto skoro 500.000.000 glav perutnine. — to je kokoši, puranov, gosi in golobov. Skupna vrednost je približno 203.000.000 dolarjev. Letna produkcija jaje znaša približno 1 milijardo 600.000.000 ducatov. Vsak človek poje na leto povprečno po 5 in pol kokoši ter nekaj več kot 17 ducatov jajc.

Veliki knez Ciril za sovjetsko carstvo. Veliki knez Ciril objavlja v nekem nemškem listu oklice na ruski narod, v katerem pravi, da bo prihodnja vladavinska oblika v Rusiji sovjetsko carstvo. Ruski narod se je s sovjetskim sistemom sprijaznil, zato se ne sme odpraviti. Na čelo pa mu mora stopiti zopet car. Najbrže ne bo iz te moke kruha.

Vezuv zopet deluje. Kot poročajo iz Neaplja, je pričel Vezuv zopet delovati, vendar pa po izjavi ravnatelja observatorija ne grozi nikakoli nevarnost.

Katastrofalen vihar v Ameriki. Te dni je besnel v okolici Saint Louisa, zlasti v Green Forestu, vihar, ki je povzročil veliko škodo. Več sto hiš je porušenih. Cerkve so izpremenjene v zasilne bolnice. Doslej so izvlekli izpod ruševin nad 20 mrtvih. V mnogih porušenih hišah je izbruhnil požar.

Ciganski časopis. V Moskvi je pričel izhajati prvi ciganski časopis »Romenos Sorja« (Ciganska Zarja). Časopis je tiskan v latinici.

Nove velikanske petrolejske vrelce so odkrili v Mehiki. Petrolejske vrelce imajo v zakupu skoro izključno ameriški kapitalisti. Tudi nove vrelce bosta prevzeli dve ameriški kapitalistični dru-

žbi in bosta s tem popolni gospodarici petroleja tudi v Mehiki.

Najtežji človek v Evropi je 21 letni Emil Hohne, ki tehta nič manj in nič več kot 262 kg. Ima še 12 bratov in sester, ki ni nobeden prav suh, toda bratove obilnosti še ni nihče dosegel. Debeluhar dobro služi svoj kruh s tem, da se ljudem za drag denar po svetu kaže. Sedaj hoče odpotovati v Ameriko, da poskusi še težo dolarjev. Bog mu daj srečo.

Velike proslave na Dunaju. V nedeljo 26. marca je minilo 100 let, kar je umrl eden največjih skladateljev in muzikalnih talentov vseh časov Beethoven. Dunaj, kjer je Beethoven umrl, je ta dan najveličastnejše proslavil z izvajanjem najslavnejših pokojnikovih del. Tej proslavi so prisostvovali zastopniki vseh kulturnih držav. Zlasti mnogoštevilno je bilo odposlanstvo iz Rusije.

Elektrifikacija železnic. Železniška družba, ki upravlja železnice v južni Franciji, je sklenila odpraviti vse parne lokomotive in jih nadomestiti z električno pogonsko silo. Elektrifikacija se bo lahko izvršila z obilico vodnih sil v pirenejskih gorovjih.

Prostovoljci za Kitajsko. Angleži so pričeli zbirati pri nas prostovoljce za vojsko proti Kitajcem. Zlasti med ruskimi izbeglicami razširja agitacijo in izkoriščajo njihov slab položaj. Anglež sam neče nikjer izkazovati svojega junaštva, ampak sili vedno druge, da se tolčejo za njegov kapital in profit. No, Rusi bodo že napeli tudi tukaj druge strune, da bo angleškega svetovnega gospodstva konec.

Za tri milijarde dinarjev tobaka pokade vsako leto v Avstriji. S tem denariem se bi lahko zgradilo na leto okrog 30.000 enodružinskih hiš in pri tem zaposlili toliko ljudi, da bi se brezposelnost skoro popolnoma odpravila.

Banditi napadli vlak. Pri Rinconu v Mehiki je tolpa banditov, obstoječa iz 300 mož, ustavila in napadla osebni vlak. Banditi so popolnoma oplenili poštni in tovorni voz in zažgali tri vagone. Približno 30 milj daleč od Mehike so banditi ustavili 11 avtomobilov ter potnike oropali.

Sovjetska vlada kupuje trgovske parnike. Iz Moskve poročajo: Komisarijat za promet je naročil v inozemstvu sedem velikih trgovskih parnikov, ki bodo vršili službo na Črnem morju. Eden od parnikov bo imel kapaciteto 400.000 pudov.

Boj proti mačkam v Rusiji. Nedavno je bil v Leningradu izdan ukaz, da je treba pobiti vse mačke, ki letajo po ulicah. Za vsako kožo mačke plača trust kupčevalcev s kožami 16 Din. Na proteste publike in društva za varstvo živali je sovjetska vlada odvrnila, da so mačke najnevarnejše živali za prenašanje stekline, na drugi strani pa je potreba mačjih kož velika.

Največja električna naprava v Evropi. Ruska vlada hoče uresničiti že več let obstoječ in do podrobnosti izdelan načrt za izkoriščanje vodne moči reke Dnjeper in za ureditev njegove plovbenosti. To bi bila največja hidroelektrična naprava Evrope, ki bi dala 650.000 konjskih sil. Naša Fala jih da 40 tisoč, Završnica 4500.

Nazadovanje Trsta. Promet v Trstu se je v letu 1926, napram letu 1925, znižal za približno 7 milijonov meterskih stotov. Nazadovanje ima glavni vzrok v še zmeraj trajajoči gospodarski krizi držav v zaledju, ki morajo že dolgo časa vsled težkoče prodaje omejevati nakup surovin in vsled oslabiljene kupne moči tudi nakup drugih stvari. To velja zlasti za Avstrijo in Češko-slovaško.

Ameriške vojne ladje v Dalmaciji. Prihodnje dni prispejo v Split

štiri ladje ameriške vojne mornarice.

Telefonske slike. Dunajski listi poročajo o ustanovitvi »Mittel-Europäische Zentralfern bildstelle«, ki bo razpošiljala slike po vseh telefonskih progah srednje in vzhodne Evrope. Neki inženjer je baje patentiral presenetljiv izum: priprost sprejemnik, ki se naveže na telefonski vod vzporedno z navadnim slušalom. Aparat omogoči telefonsko pošiljanje slik poljubnih oseb, predmetov, pisem in sličnega. Posamezni abonenti bodo izhajali celo brez centralne postaje. Ime izumitelja še ni objavljeno.

PO SVETU.

PRAKTIČNI AMERIKANCI.

Znano je, da je koža belih lisic zelo draga, zato so Amerikanci začeli gojiti lisice v posebnih revirjih. Tako gojenje se jako izplača, ker se plača za eno kožo do 18.000 dinarjev.

RUSKE OBROBNE DRŽAVE.

Litva. Meri okoli 63 tisoč kvadratnih metrov in šteje 1.900.000 prebivalcev. Velika večina, 1 milijon 600.000, so katoliški Litvini, drugi so židje in Poljaki, nekaj je Nemcev. Precej je gozda in močvirja, 25 in 14%. 39% je kutiviranih, 22% je pašnikov in travnikov. Glavni pridelki: Lan, rž, oves, krompir. Razvita je govedoreja, znano je čebelarstvo. Železnice okoli 1000 km. Glavno mesto je Kovno (Kavnas); pravo glavno mesto Vilno so zasedli kmalu po vojski Poljaki. Litvini so Slovanom soroden narod.

Latvija se razprostira severno od Litve. Meri okoli 66.000 kvadratnih metrov in šteje okoli 1.730.000 prebivalcev. Večino tvorijo Latiši, bratje Litvinov, 1.160.000; drugi so Rusi, židje, Nemci itd. Protestantov je 58%, katolikov 24%, ostali so pravoslavni in židje. Veliko gozda in močvirja; poljedelstvo daje žito in lan, dosti je ribištva. 80% prebivalstva je poljedelcev in ribičev. Glavno mesto je Riga ob Riškem zalivu. Železnice 3000 km.

Estonska, severno od Latvije, meri okoli 48.000 kvadratnih kilometrov in šteje 1.110.000 prebivalcev. Po večini so prebivalci mongolski Esti. 91%, drugi so Rusi, Nemci itd. Glavno mesto je Tallin (prej Reval). Poljedelstvo, živinoreja, mlekarstvo, ribištvo; 20% se peča z industrijo. Izvažajo les, papir, cement, lan, mlekarke izdelke, krompir, špirit.

Finska, severno od Estonske, med Finskim in Botniškim zalivom ter segajoča noter gor do Severnega Ledenege morja, je največja. Meri 377.000 kvadratnih metrov, šteje pa samo 3.330.000 prebivalcev. Od površine pride nad 40.000 kvadratnih metrov na jezera. Prebivalci so po večini mongolski Fini. Švedov je še okoli 350.000. 98% je luteranov. Živinoreja, ribištvo, lesna, papirna in tekstilna industrija. Železnice 440 km. Glavno mesto Helsingfors (Helsinki).

ne Janček?« se je obrnil do okamenega Jančka.

»Da,« je pritrdil ta zardel v obraz.

»Dehlica, sedi malo k meni,« je prosil Martin in potegnil Maričko na klop.

»Ta je pa drzen, porednež,« si je mislil Janček. »Živ dan bi si ne upal storiti kaj takega.«

Marička se je hudomušno smejala in pogledala veselega, čednega Martina v obraz. Janček je škilil po strani. »Malo morata ostati sama, ker grem pogledat v kuhinjo.«

»Kaj boš pa kuhala, srček,« je vprašal Martin.

»Čespljeve cmoke imamo danes.« Ob teh besedah se je Jančku razjasnil obraz in veselo vzkliknil. »To mi je najljubša jed.«

»Prav rada vaju povabim, ako hočeta nekoliko potrpeti,« je rekla Marička obema.

»Seveda rada ostaneva, ljubko dekle, kaj ne Janček?«

»I da,« je ta zopet pritrdil in pokimal s svojo veliko glavo, da bi z njo butnil skoraj ob mizo.

Marička je odšla v kuhinjo, prišla pa je sem in tja pogledat v izbo ter spregovorila z Martinom par

prijaznih besed. Janček pa je nemo sedel. Obema je prinesla piva, ki sta ga pridno srebrala. Prišlo je poldne. Marička je pogrnila mizo in prinesla velikansko skledo lepo duhtečih čespljevih cmokov, poleg postavila še krožnik skute.

»Sezita po njih, Bog vama blagoslovi!« »Ti vzemi prva, Marička,« je dejal Martin, »tako se spodobi.«

Marička je vzela par cmokov, enako tudi Martin. Nato si je pa navedal Janček s kupom cmokov na krožnik in začel hlastati. Marička je Martinu zopet ponudila, za kar pa se je zahvalil, da ima dovolj. Menil je: »Cmoki so dobri in sladki, ako bi pa ti bila moj zaklad, bi bila še sladkejša.«

Z dopadanjem je poslušala dekhlica Martina. Janček pa ni črnil besedice, brigal se je le za jed, saj govoril Martin zanj.

»Dekle,« je povzel zopet Martin.

»Tako ženko, če bi mogel dobiti, kakor si ti, bi bil najsrečnejši človek na svetu. Ni res Janček?«

»Da!« je ta zagodrnjal, pri čemer se mu je zagoltalo.

Marička in Martin sta končala obed, Janček pa je jedel še nemo-teno dalje. »Nič se ne moti,« mu

je dejala Marička, »najljubše mi je, ako sneš vse, bom vsaj vedela, da me čišlaš za kuharico.«

Janček je prikimal, snubil je zanj itak Martin.

»Tu visi tudi kitara,« je nadaljeval Martin, »ali hočeš, da ti v plačilo za dobre cmoke nekaj zaigram?«

Radostno so se zasvetile dekhličine oči. »Godbo tako ljubim in zraven kaj zapoj.« Vzela je kitaro s stene in Martin jo je uglasil. Zagrnil je in blaglasno zapel, tako mehko in nežno, da je segalo dekhlici do dna srca. Smejala se je in pritislila k Martinu. Janček pa je požiral cmoke naprej in mislil, kako spretno Martin zanj snubi. Cmoke mora vse udušiti, da ne razžali Maričke.

»Čuj, Marička,« se je Martin nagajivo šalil, »kako rastlino pa imaš v roki? Krasno diši.«

»Rožmarin je iz našega vrta, hočeš-li vejico?«

»Seveda, seveda,« je vriskal Martin in pomignil z očesom Marički na Jančka. »Prosim, pokaži mi rožmarinov grm. Janček bo ta čas cmoke ukrotil. Kaj ne, Janček?«

(Konec prihodnj.)

Narodni gospodar.

Moč našega združništva.

Iz statistike, ki jo je izdala Zveza Slovenskih zadrug v Ljubljani, posnemamo, da so imele pri njej včlanjene zadruge leta 1925:

Din 962,742.295 denarnega prometa,

Din 44,139.303 blagovnega prometa,

Din 163,337.612 hranilnih vlog,

Din 123,541.531 danih posojil,

Din 10,264.480 rezervnih zakladov,

Din 1,409.629 dobička,

Din 13,638.582 nepremičnin in

24.845 včlanjenih združnikov.

Obrestna mera je znašala za vloge 5 do 7 odstotkov, za posojila 7 do 10 odstotkov.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani je tudi lani lepo napredovala. Število včlanjenih zadrug je poraslo od 114 na 133, denarni promet od 105 milijonov na 126 milijonov dinarjev, vloge so se dvignile od 8,700.000 na Din 12,200.000, rezervni sklad je dosegel Din 395.000, deleži pa Din 106.000. Živahno delo Zveze se tudi lepo zrcali iz števela odposlanih dopisov, ki se je dvignilo lani na 3985 napram 2972 v letu 1925. Napredovanje se letos v istem tempu nadaljuje.

Z sodelovanjem Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani so bile ustanovljene v zadnjem času sledeče nove zadruge:

Pletarska zadruga v Notranjih Goricah,

Vodovodna zadruga na Vašah pri Medvodah,

Mlekarska zadruga v Begunjah pri Lescah,

Mlekarska zadruga v Bohinjski Bistrici,

Zadružna elektrarna v Zlatoličjem pri Ptuj,

Živinorejska zadruga v Vidmu pri Dobrempolju in

Mlekarska zadruga na Dovjem Kmetje, posnemajte!

.....

Poziv vinogradnikom!

Vinogradniki iz cele Slovenije se ponovno opozarjajo na ustanovni občni zbor Vinarskega društva v Mariboru, ki se vrši dne 2. aprila t. l. ob pol 11. uri v Mariboru na vinarski šoli.

Splošna kriza vinogradništva je priklopila do vrhunca. Zlasti kruto jo občutimo mi, slovenski vinogradniki, ki trpimo ne samo zaradi nemožnosti izvoza vina, temveč najbolj vsled poplavljenja našega domačega vinskega trga s cenejšimi južnimi vini in vednega naraščanja davkov na vinski produkt. Država, okraj, občine, vse smatra vino za objekt, ki se ga lahko obdavčuje in nakladuje z raznimi trošarinami do onemoglosti, in če bo šlo tako naprej, ni več daleč čas, ko bodo na vino navrženi davki in doklade daleč presežali ceno, ki jo dobi producent za svoj produkt. Vino postaja vsled tega za potrošnika vedno dražje in dražje in ni se prav nič čuditi, da pada konzum vina od leta do leta. Konzum vina pa pada tudi

kakor znano vsled protialkoholnega gibanja in vsled izrastkov prohibicije.

Posledica vsega tega je, da cene vinu, ki jih doseže producent, stalno padajo in bodo ob prvi obilnejši vinski trgatvi tako močno padle, da ne bodo niti od daleč krile pridelovalnih stroškov. S tem bi bila usoda našega vinarstva zapečaten.

Le ena rešitev je mogoča! Združimo se vsi vinogradniki! Strnimo se v močne neprodne vrste! Osnujmo si močno, na desetisoče broječo armado! S tem nam mora uspjeti, da rešimo zamotano situacijo!

Končno ne smemo pozabiti, da ogroža naše vinarstvo poleg že naštetih zaprek tudi kvaliteta kriza naših vin, čije rešitev je mogoča le potom močne organizacije vinogradnikov.

Da si sestavimo natančen bojni načrt in se pripravimo na odločilno bitko za rešitev naše eksistence, Vas kliče na uvodoma omenjeno zborovanje vinogradnikov. Pripravljalni odbor za ustanovitev Vinarskega društva v Mariboru.

.....

Kmetijska družba v Ljubljani in v Mariboru nudi udom po konkurenčnih cenah: lep semenski oves »Ligovo«, lepo semensko sivo »ajdo«, dalje pričetkom aprila izvirni semenski krompir »Alma« iz Tirolske; — modro galico 98½/100%, jamčeno odgovarjajočo strogim predpisom novega pravilnika o uvozu sredstev za uničevanje rastlinskih škodljivcev in boleznih. — Skrajne cene so objavljene v »Kmetovalcu«.

Kmetijska gospodinjska šola v Rimskih Toplicah je pod vodstvom svojega učnega osobja in kmetijskega referenta napravila dne 18. t. m. enodnevni poučni izlet na kmetijsko šolo v Št. Juriju ob juž. žel. — Smoter izleta se je dosegel v polni meri ter je krasna lega in do vse popolnosti smotrna ureditev zavoda in gospodarskih naprav povzročila pri izletnikih največje občudovanje in prav radostno presenečenje. — Najiskrenejša hvala g. direktorju ing. Petkovšek-u, ki je žrtvoval celi dan za razkazovanje in za tozadevni pouk in ki pod gostoljubno streho svojega zavoda ni poskrbel samo za našo duševno, ampak tudi za izdatno telesno okrepitev. Hvala lepa tudi gg. profesorjem za nazorni pouk in prijazno poučno spremstvo! — Izletniki.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na sejmu dne 22. marca se je prignalo 15 konj, 5 bikov, 138 volov, 336 krav in 8 telet, skupaj 502 komada. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli, 1 kg žive teže 7 do 8 Din; poldebili 6 do 7. plemenski 5.50 do 6, klavne krave debele 6 do 7, plemenske 5 do 6, klabasarice 2.50 do 3.50, molzne in breje 5.50 do 6.50, mlada živina 6 do 7 Din. Prodalo se je 277, izvoz v Italijo 15 komadov, v Av-

strijo 42 komadov. Mesne cene: Volovsko meso 8 do 18, telečje 12.50 do 19, svinjsko 15 do 30 Din za kg.

Svinjski sejem v Mariboru. Na svinjskem sejmu dne 18. marca 1927 so bile sledeče cene: Mladi prašiči, 5—6 tednov stari, komad 100—125 Din; 7—9 tednov stari, komad 150 do 200; 3—4 mesece 250 do 350; 5—7 mesecev 400 do 450; 8—10 mesecev 500 do 550; 1 kg žive teže 9.50 do 10; mrtve teže 15 do 16 Din.

VREDNOST DENARJA.

Za 1 dolar	56.75 Din
Za 1 liro	2.59 Din
Za 1 avstr. šiling	8.— Din
Za 1 češko krono	1.68 Din
Za 1 franc. frank	2.22 Din
Za 1 zlato marko	13.51 Din
Za 1 švic. frank	10.94 Din

KMETIJSKA MATICA.

Kmetijska tiskovna zadruga razpošilja poverjenikom »Kmetijske Matic« nabiralne pole s prošnjo, da prevzamejo tudi letos poverjenišvo za domači kraj in naberejo čimveč naročnikov za knjige »Kmetijske Matic«. — Kdor je tako nabiralno polo prejel, naj sporoči Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, po dopisnici, ali ponudeno poverjenišvo sprejme. Če bi iz kakršnegakoli vzroka v resnici ne mogel sprejeti poverjenišva, potem naj bo tako prijazen in naj poišče kakega sosedo, ki bi bil pripravljen sprejeti poverjenišvo in naj temu izroči poslane mu tiskovine. O tem naj se tudi obvesti Kmetijska tiskovna zadruga, da bo vedela, kdo je poverjenik. Če bi pa ne mogel najti tudi nobenega drugega poverjenika, kar pa ne verjamemo, potem naj nabiralno polo vrne, da bomo vedeli, da je treba za dotični kraj poiskati novega poverjenika. Lepo prosimo, da stori to vsakdo, ki je prejel nabiralno polo, takoj, da se nabiranje ne bo zavleklo, ker morajo knjige iziti že koncem oktobra, nabiranje pa se mora zaključiti najpozneje s 1. junijem t. l. Vsaka občina pa mora imeti svojega poverjenika. — Letos izidejo 4 knjige za ceno Din 30 in sicer: Veliki koledar za l. 1928 z zelo bogato vsebino, dalje dve kmetijsko-strokovni knjigi in ena povest. — V krajih, kjer še nimamo poverjenika, a bi bil kdo pripravljen sprejeti poverjenišvo, naj javi svoj naslov Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani, Poljanski nasip 8. — Kmetje, samo z izobrazbo lahko izboljšamo svoje žalostno stanje. Najboljše sredstvo za izobrazbo kmetov so dobre kmetijsko-strokovne knjige. Zato: naročite si takoj vsi »Kmetijsko Matico« pri poverjeniku Vašega kraja!

Kmetijska tiskovna zadruga je izdala med drugim tudi knjigo »Sadjarstvo«, ki jo je spisal Franjo Kafol. Naročil je bilo toliko, da je knjiga v dveh mesecih popolnoma pošla. Ker je povpraševanje po njej še vedno veliko, bo Kmetijska tiskovna zadruga izdala knjigo v drugi izdaji. Vsa naročila, ki jih prejme založnica v tem času, se shrani. Ko bo knjiga izšla, dobijo vsi ti naročniki takoj naročene knjige.

»Gruda«. Izšla je 1. in 2. številka mesečnika »Gruda« z zelo bogato vsebino. »Gruda« je edini mesečnik, posvečen izrecno našemu kmetiskemu ljudstvu. Novi letnik posveča posebno pažnjo gospodarstvenemu življenju slovenskega kmeta, uvedel je pa tudi nove odstavke, namenjene našim ženam in dekletom. Vsebinska 1. zvezka: Tone Gaspari: Invalid Klemen. (Dalje). — Manica Komanova: Na Gorenjskem je lušno. (Dalje). — Dr. Matanič: Naloga petega stanu. — Miloš Štiber: O kmetijskih zbornicah. — Žzdr. M. Knaflič: Opozorilo konjerejem. — Vera Roškar-Krambergerjeva: »Vzgoja in izobrazba kmetijskih deklet. — Kuhinja in vrt: Nekaj o jedilni shrambi. — Negujte cvetlice! — Moja bala. — Organizacijski vestnik. — Listnica uredništva. — Cena listu je izredno nizka: za celo leto Din 30. »Gruda« toplo priporočamo vsakomur, ki hoče dobrega kmetijskega pouka in zabavnega kmetijskega čtiva. Naročajte!

Naročajte knjige pri Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljani! Kadar rabite v svojem gospodarstvu dobro strokovno knjigo, a ne veste, katero in kje bi kupili, obrnite se pismeno na Kmetijsko tiskovno zadrugo in priložite znamko za odgovor. Dobili boste pravi nasvet in če boste hoteli potem naročiti, tudi zaželeno knjigo.

MLADINSKI VESTNIK.

Poziv vsem odborom društev kmetijskih fantov in deklet. Redni letni občni zbori društev kmetijskih fantov in deklet se morajo vršiti v marcu ali aprilu z dnevnim redom, razvidnim v § 11. društvenih pravil. Pazite, da bo na dnevnem redu volitev delegatov na Zvezni občni zbor, ki se bo vršil meseca maja. V slučaju, da je društvo že imelo redni letni občni zbor, ni pa na njem izvolilo gori navedenih delegatov, potem morate sklicati izredni občni zbor. Obvestite takoj Zvezo društev kmetijskih fantov in deklet v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 7, da pošlje Zveza svojega delegata. Opozarjam, da mora vsako društvo javiti svoj občni zbor pristojni oblasti, to je: g. srezkemu poglavarju. — Skličite takoj odborovo sejo, ki naj vse to izvede. — Organizacijski referent.

Občni zbori naših društev. V nedeljo, dne 3. aprila, dopoldne ima svoj redni občni zbor društvo kmetijskih fantov in deklet v Želimljah. Isti dan popoldne ima redni občni zbor tudi društvo kmetijskih fantov in deklet na Golem. Obeh občnih zborov se udeleži delegat Zveze. —

Občni zbor Zveze društev kmetijskih fantov in deklet se bo vršil meseca maja. Opozarjamo že danes nanj vsa naša društva.

Naša društva, ki želijo kakršnakoli predavanja, tečaje itd., naj sporoče svoje želje Zvezi društev kmetijskih fantov in deklet, kulturni referent, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7. Tam dobijo tudi vse potrebne nasvete za razne prireditve, ki jih prirejajo.

Pozor!

VSI bralci lahko dobijo po spodaj označeni izvanredno nizki ceni vse vrste obutev, osebno ali po povzetju. Vposlati je treba številko noge ali pa odtis stopala, širokost in višino noge, ter navesti obliko amer. ali šimi. Vrsta in oblika ter cene istim so:

Pozor!

Moški čevlji, amer. oblika, visoki, črn boks	Din 175.—
Moški čevlji, šimi (špičasti) oblika, visoki, črn boks	Din 180.—
Moški čevlji, šimi (špičasti) oblika, nizki, črn boks	Din 160.—
Zenski čevlji, šimi (špičasti) oblika, visoki, črn boks	Din 175.—
Zenski čevlji, šimi (špičasti) oblika, nizki, črn boks	Din 141.—
Zenski čevlji, šimi (špičasti) oblika, s špango, črn ševro	Din 132.—
Zenski čevlji, amer. oblika, visoki, črn boks	Din 166.—
Zenski čevlji, amer. oblika, nizki, črn boks	Din 138.—
Zenski čevlji, amer. oblika, nizki, črna teletina	Din 100.—
Fantovski visoki čevlji, črn boks, od 31—35	Din 105.—
Fantovski visoki čevlji, črn boks, od 36—39	Din 135.—
Fantovski polčevlji, črn boks, od 31—35	Din 90.—
Fantovski polčevlji, črn boks, od 36—39	Din 120.—

Dekliški visoki čevlji, črn boks, od 26—30	Din 100.—
Dekliški visoki čevlji, črn boks, od 31—35	Din 115.—
Dekliški polčevlji ali s špango, od 26—30	Din 70.—
Dekliški polčevlji ali s špango, od 31—35	Din 90.—
Otroški čevlji, od 18—21	Din 32.—
Otroški čevlji, od 22—25	Din 40.—
Otroški čevlji, od 26—30	Din 58.—
Za ružave čevlje je treba doplačati in sicer:	
Za moške in ženske visoke	Din 15.—
Za moške in ženske nizke	Din 10.—
Za fantovske in dekliške visoke	Din 7.—
Za fantovske in dekliške nizke	Din 5.—
Za otroške	Din 4.—

Detajlna prodaja Carl Pollak d.d., Ljubljana, Dunajska c. 23.

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najboljša, najcenejša kolesa in šivalni stroji so edino

Petelinčevi

znamke

GRITZNER, ADLER, PHÖNIX
za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. Večletna garancija.

JOSIP PETELINC
Ljubljana

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj „DUBIED“

Zdravila za živino:

lastne preizkušene specialitete, izdelane po navodilih nadživnozdravnika Sadnikarja dobite samo v lekarni na Vrhniki. Posebno priporočamo: Sadnikarjev protikataralni prah za konje zoper prehlajenje na sopolih, izcejanje žleza in gnoja iz nosnice, otežkočeno dihanje in kašelj, škati 20 Din. Bosulin svečice zoper srmančno vnetje ter jalovost krav in telic, to je onih krav, ki se gonijo, a ne obrejljo. Škati 12 z 12 svečicami 30 Din. Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev, zoper bolezn na prebavilih in zaprtje, pravčasno uporabljen zabrani izbruh rdečice, en zavoj 12 Din, 10 zavojev 100 Din. Konjski cvet (fluid) zoper negibnost udov in revmatizem vseh domačih živali, stekl. 20 Din. Mesalin uniči takoj vse bolhe in uši pri vsaki živali, tuba 8 Din. Kapljice za prašiče, dvigajo slast do jedi in urejujejo prebavo, steklenica 8 Din. Vsakemu zdravilu je pridelano natančno živnozdravniško navodilo! — V zalogi so tudi vsa druga zdravila! Na vsa vprašanja odgovorjam brezplačno!

Lekarna HOČEVAR, Vrhnika štev. 30.

Najboljše in zato najcenejše kupite edino le pri

Josip Petelinc

pletenine, majce, volno, žepne robce, kravate, palice, nahrbtnike, spodnje hlače, otroško trikot, perilo, kompletne potrebščine za čevljarje, krojače, sedlarje in šivilje

v Ljubljani
ob vodi, blizu Prešernovega spomenika.

Na veliko in malo!

Vsem odjemalcem nudimo za blizajočo se sezijo najboljšo

98-99% modro galico

po ceni Din 6'60 za kg franko Ljubljana. Cena velja samo pri takojšnjem plačilu, v slučaju, da bo uvozna carina na galico ukinjena.

Javite, koliko kilogramov galice boste rabili.

„EKONOM“

Ljubljana,

osrednja gospodarska zadruga,

Išče se oženjen

EKONOM

s prakso na manjše posestvo v Šumadiji. Na posestvu se redi par volov, 1 krava, 20 ovac, 20 prašičev. Lastnik bi najraje odstopil posestvo na polovico. — Naslov pove uprava »Kmetkega lista«.

ŽENITNA PONUDBA

Fant, star 35 let, z večjim, v prijaznem kraju ležečim posestvom, želi poročiti kmetko dekle, 25 do 35 let staro, z doto 40 do 50 tisoč dinarjev. Samo resne ponudbe na upravnishvo »Kmetkega lista« pod šifro »Posestnik«.

Semenski oves, la splitski portland-cement (Salona-Tour) umetna gnojila (rud. superfosfat, kalijeva sol, kajni, thomasova žilindra), kakor tudi DEBELI in DROBNI pšenični otrobi vedno v zalogi pri

„EKONOM“
osrednja gospodarska zadruga
Ljubljana
Kolodvorska ulica.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Kmetje in kmetice, fantje in dekleta!

Kadar kupujete v mestu svoje potrebščine, podpirajte v prvi vrsti trgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago.

PROMETNA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Telefon štov. 149, 968

Prešernova ulica 4

Pol. tek. račun 12.353

(Direktno pri Narodni banki)

sprejema hranilne vloge in izdaja trg. kredite pod najugodnejšimi pogoji; eskompt in inkaso menic ter trg. cesij. — Nakup vsakovrstnih predvojnih papirjev, prodaja valut in deviz po najugodnejših tečajih.